

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 2, Sayı 16, Mayıs 2023

Yayın Kurulu Üyeleri: Buket BAŞARAN AKKAYA, Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Burcu BAŞARAN YANGER, Ecem ZAFER, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver Ertürk, Nazmiye COŞKUN, Selver ŞAHAN, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Nazlı KÖSE TÜRKAN, Ömer GÖKTAŞ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Ayşen DOĞRUER, Buket BAŞARAN AKKAYA, Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

[WhatsApp: Şule Sepin İçli: 05323604831](#)

[Sultan Çamur Karataş: 05065140294](#)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY MAYIS

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Bir Mayıs İşçi Bayramından, Anneler Gününden hepinize içten bir merhaba değerli takipçilerimiz. Baharı müjdeleyen Mayıs ayından umutla sesleniyoruz sizlere. Hemen bakalım o zaman dergimizin dağırcığında neler var?

Seçim gündemi bizi adeta esir aldı. İhmal ettiğimiz konular oldu, tabii bizi bunaltan olaylar da. Emine Ortakaya ‘Seçimleri Beklerken’ yazısında, anlatıyor örnekler vererek bu olayları.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Kadının Güncesi’ köşemizde, seçim konusunu öncelemiş ve gündemimizden düşmeyecek haberleri derlemiş yine. Haberlerimizde kadınlara umut var.

Ebru Bozcuk, annesiyle ilişkilerini anlatan çok çarpıcı anılar paylaşıyor bizimle ve bizleri düşünmeye davet ediyor ‘Gittikçe Sana Benziyorum Galiba’ yazısında.

Ergür Altan ‘Meryem ve Allah’ın Renkleri’ yazısında, emekçi bir kadının annesini nasıl hissettiğini anlatıyor, duygu dolu kaleminden dökülen sözleriyle.

Şule Sepin İçli ‘Yüreğimin Annesi’ yazısında, yalnızca doğuranın anne olmadığını, yüreğinden gelen doğal duygularla bir genç kızla bir kadının nasıl anne-kız bağı kurduğunu anlatıyor.

Yayla Boztaş ‘Anne Kurabiyesi’ yazısında, anne kurabiyesine vurgu yapıyor ve anne kokusuyla bir bağ kuruyor. Gerisi de yorumlarınıza kalsın.

‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz’ köşemizde Menekşe Koçak, güven ilişkisine değiniyor ve toplumsal koşulların bizleri güven arayışına nasıl ittiğini sorguluyor, ‘Güven Arayışı’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde, yine ilginizi çekecek haberleri bulmuş buluşturmuş bizler için. Yaşlanmamak için nasıl didinip duruyoruz, paralar harcıyoruz. İşte yepyeni bir gelişme. Haberler bizden, değerlendirmesi sizden olsun.

Sultan Çamur Karataş ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde, Karşıyaka Soroptimist Kulübü’nden Esin Akgül ile konuşuyor. Tanıyalım ve öğrenelim bakalım.

‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, Aynur Yurtseven, İlk 1 Mayıs şiirini yazan direngen şairimiz Yaşar Nezihe Bükülmez’in yaşam mücadelesini anlatıyor. Acaba Bükülmez soyadını nasıl almış olabilir?

Buket Başaran Akkaya, şiddet konuşulurken insanların dönüp dolaşıp geldiği ‘İyi ama kadınlar şiddet uygulamıyor mu sanki?’ sorusunun yanıtını veriyor ‘Kadının Kadına Zulmü’ yazısında.

Emine Kamçı, hayvanlarla arkadaş olanlara sıcak bir yazı armağan ediyor. Sıcacık ve içten bir anlatım. ‘Açken Ben Ben Değilim Açlığımı yok etmeliyim’ diye sesleniyor bizlere.

‘Arı Kovanı’ köşemizde Eylem Yurtsever, Amerika’da yaşayan Eğitim Direktörü Fatoş Floyd ile konuşuyor. Yabancı ülke deneyimlerini merak edip dergimize talepte bulunanlara duyuruyoruz.

Zehra Maviş, Kanada’da güvenlik önlemleriyle ilgili katıldığı eğitimden aldığı bilgileri paylaşıyor bizimle, ‘Hayatımızı Kolaylaştıracak Bazı Güvenlik Önlemleri’ yazısında.

‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, Rahime Söylemez Çetin, zeytinyağlı yemekleri sevenler için özenle hazırlamış bu köşeyi. Enginarın bir yılda yedi tane yendiğinde karaciğere nasıl faydalı olduğunu bilmeyenler, mutlaka enginarı denemeliler. ‘Zeytinyağlı Yemeklerin Vazgeçilmezi Çanak Enginar’ yazısına bakalım mı o halde?

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, yaratıcı kadınların aldığı ödülleri derlemiş ve Duygu Asena’yı da anmadan geçememiş.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde, Jale Yıldırım Tunç’tan ‘Boşver ile Merak’ adlı bir öykümüz var. Bir sokak çocuğunun yaşam deneyimlerini merak edenler için çok akıcı bir öykü.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde, ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde tanıttığımız Yaşar Nezihe Bükülmez’in ‘Bir Mayıs İçin’ şiirini bulacaksınız. Yaşasın Bir Mayıs.

Gelelim ‘Umut Şarkıları’ köşemize. Eda Doğanay’ın ‘Gülmemiz Gerek’ türküsünü sizlere armağan etmek istiyoruz hep gülmeniz dileğiyle.

Ağladığımız günler çok oldu. Gülmeye çok ihtiyacımız var. Yüreğimize bahar gelsin, yüzümüz hep gülsün. Umudumuzu diri tutalım.

SEÇİMLERİ BEKLERKEN

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Sizler bu yazıyı okuduğunuzda seçimler çoktan geride kalmış olacak; Türkiye siyasetinde yepyeni konular tartışılmaya başlanacak. Benim amacım “kim kazanacak” tahmini yapmak değil; derinlikli ve kapsamlı siyasal analizler yapmak da değil. Ben yalnızca seçimleri heyecanla bekleyen sıradan bir yurttaşın sıradan bir gününde yaşadıklarına dair bazı izlenimler paylaşmak istiyorum, hepsi bu kadar.

2023 genel seçimlerinde “ne olacak” diye az-çok hepimizin karnına ağrılar girdi. Çoğumuz elimiz yüreğimizde bekledik. Bir gözümüz ve kulağımız siyasetçilerde, öteki gözümüz ve kulağımız ise sosyal olaylardaydı. Basın kuruluşları adeta seçimlerin dışında Türkiye’de hayat ve gündem durmuş gibi yayınlar yaptılar; öyle ki iktidarın “asrın felaket” demeyi çok sevdiği on bir ilimizi etkileyen depremi bile (ki bu asır bundan büyük felaketler gördü) kısa sürede unuttuk. İktidar zaten taa baştan beri o insanları kendi kaderine terk etmişti, bazı kıpırdanmalar olmakla beraber “asrın felaketi” diyerek gene öyle yapmaya devam edeceğini teyit etmiş oldu.

Kadınlar yine şiddet görmeye devam etti. Örneğin geçenlerde karşılaştığım merdiven temizliğimizi yapan kadın birkaç gün önceki kocasıyla kavgasını anlattı ve ona şöyle dediğini söyledi: "Yemin ederim, bir gün seni bıçaklamaktan korkuyorum. Sadece bu yüzden evde seninle baş başa kalmamak için hiç ihtiyacım yokken hâlâ ellerin işinde çalışıyorum." Ona şöyle sordum:

"Eğer kocan felç geçirmeyip sağlıklı yerinde olsaydı, ona bu lafları söyleyebilir miydin?"

Eee nerdeeee! Beni falakaya yıkardı." dedi. Hakikaten ben de şunu fark etmiş bulunuyorum ki, kadınlar, yaş aldıkça ve yaşlanan kocaları güçten düştükçe daha çok güçleniyorlar. Evde daha çok söz sahibi oluyorlar ve kocalarına ancak o zaman kafa tutabiliyorlar. Tahminime göre başlarda yani gençken kadınların romantizmi onları erkeğe karşı daha zayıf duruma getiriyor ve kadınların bunu aşıp gerçekleri kabul edecek kadar güçlenmeleri biraz zaman alıyor.

Bu arada hemen yürürlüğe girmeyecek ama Anayasa Mahkemesi kadınların, erkeklerin soyadını almasını eşitliğe aykırı buldu. Bu tabi çok büyük bir adım ama bunun sonucu olarak bazı kanunlarda değişiklik yapılması gerekiyor ve bunun için meclis çoğunluğunun çok büyük bir önemi var.

Biz bu seçimleri beklerken daha başka neler oldu? Bir defa her zamanki gibi TRT ve artık 'iktidar yanlısı' diye andığımız basın aday vekil olan bakanlara kadar iktidardaki siyasetçilerin

tümünün propaganda ve tanıtımlarını yayınlarken (ki bu da devlet imkânlarıyla bol miktarda iftira, yalan beyanlar içeriyor), garnitür kabilinden muhalefetteki siyasetçilerin birinin, bilemediniz ikisinin propaganda faaliyetlerine cımbızladıkları birer cümle ile yer verdiler... Şaşırdık mı?...

Bir de anket meselesi var ki evlere şenlik. Vallahi de billahi de artık izlediğimiz gazetecilerin sürekli anket sonuçlarını ve anketçilerle olan röportajlarını dinlemekten gına geldi. Hele bir de günde en az bir kez arayıp “Gündeme dair birkaç sorumuz olacak efendim.” ile başlamıyorlar mı, kendimi tacize uğramışım gibi hissediyorum. Artık onlarla da neredeyse kanka olduk “Şu kadar mı süreceksin, bu kadar mı...” pazarlıklarına bile başladık. Hatta bir gün, bir anketçinin “Efendim, hızlı okursam yarım dakika azalır.” dediğini hiç unutmuyorum.

Bu anket işini biraz uzatmak pahasına, eşimle olan bazı diyalogları da burada paylaşmak istiyorum:

Eşim: "Hanımefendi, sesiniz çok az geliyor. Benim bir de işitme sorunum var. Sizi işitemiyorum. Biraz daha yüksek sesle konuşur musunuz, lütfen?" ya da:

"Beyefendi, çok hızlı okuyorsunuz, sesiniz de net değil zaten. Lütfen, biraz tane tane okur musunuz?"...

Bu anket firmalarının bir de telefonu çaldırıp, sizi kulağınızda acayip, kesik kesik bir müzikle en az yarım dakika bekletenleri var. Herhalde az zamanda oradaki çalışanları boş bırakmadan daha çok anketi tamamlayabilmek için yapıyorlar. Böyle yapanlara ise sadece bekleyip, eleştirmeyi yönelttikten sonra anketlerini doldurmak istemediğimi belirtip telefonu kapatıyorum.

Neyse, bu anket meselesi çok uzadı. Akışa kaptırırsam size bu konuda daha neler anlattırdım ama merak etmeyin. Bu konu şimdilik bu kadar.

Yukarıda da demiştim ya, amacım bazı izlenimlerimi ve aklıma ilk gelen düşünceleri paylaşmaktı. Fazla uzatmadan not ettiklerimi aktarmaya çalıştım. Dilerim bir sonraki seçimlerde daha anlamlı ve olumlu izlenimlerle tekrar buluşuruz. Kalın sağlıcakla.

22 Mayıs 2023

KADININ GÜNCEİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları, 14 Mayıs'ta yapılan seçimler moralimizi fazlasıyla bozmuş olsa da biz yaşam devam ettikçe umudumuzu tazelemeye, hak, adalet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve demokrasi için mücadele vermeye devam etmek zorundayız.

Yepyeni bir kadının güncesiyle sizlerleyiz.

Önce başlıklar:

Anayasa Mahkemesinden kadınların evlenmeden önceki soyadını kullanmasıyla ilgili önemli bir karar

Türkiye büyük millet Meclisinde kadın temsili yüzde yirmi oldu

Kadınlar 2. turda karanlığı yırtacak

Mifepriston: ABD Yüksek Mahkemesi kürtaj hapına erişimi kısıtlayan kararı durdurdu

Bir kadın 500 gün mağarada tek başına yaşadıktan sonra ortaya çıktı

Anayasa Mahkemesinden kadınların evlenmeden önceki soyadını kullanmasıyla ilgili önemli bir karar

Anayasa Mahkemesi (AYM), Türk Medeni Kanunu’nda yer alan ve kadının soyadı olarak yalnızca evlenmeden önceki soyadını kullanmasını engelleyen hükmü eşitliğe aykırı bularak iptal etti.

Böylelikle kadınlar, evlenmeden önceki soyadını, tek soyadı olarak evlendikten sonra da kullanabilecek.

Resmi Gazetede de yayımlanan karar dokuz ay sonra yürürlüğe girecek.

Kararla birlikte, kadınların evlendikten sonra yalnızca bekârlık soyadlarını kullanabilmeleri için dava açmalarına gerek kalmayacak.

Türk Medeni Kanunu’nun ilgili maddesinde, **“Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir”** hükmü yer alıyordu.

Ancak İstanbul’da bir mahkeme, **“Erkeğin doğumla kazandığı soyadını ömrü boyunca kullanması mümkünken, aynı hakkın kadına tanınmamasının eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığı”** gerekçesiyle bu hükmün iptali için AYM’ye başvurdu.

Başvuruyu değerlendiren AYM, Anayasa’ya göre kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu, ailenin de **“eşler arasında eşitliğe dayandığını”** belirterek hükmü iptal etti.

Kararda, erkeğin evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra da tek başına kullanabildiği halde, kadının evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra ancak kocasının soyadının önünde kullanabileceği öngörüldüğünden karşılaştırmaya müsait şekilde benzer durumda olan eşler arasında cinsiyet temelinde farklı muamelenin yapıldığı ifade edildi.

Nüfus kayıtlarındaki karışıklığın önlenmesi ve soy bağının sağlıklı bir şekilde tespit edilmesinde kamu yararı bulunduğu ancak bireylerin kimlik numaralarının bulunması ve nüfus hizmetlerinin bilişim teknolojilerinden faydalanılarak sunulduğuna da dikkat çekildi.

Türkiye büyük millet Meclisinde kadın temsili yüzde yirmi oldu

14 Mayıs Milletvekili Genel Seçiminin sonuçlarına göre, 28. Yasama Döneminde **TBMM'de** yer alacak kadın milletvekili sayısı belli oldu Genel Seçim sonuçlarına göre Meclis'te **kadın vekil** oranı beşte bire çıktı.

28'inci Dönem Milletvekili Genel Seçiminin sonuçlarına göre, Meclis'e giren 600 milletvekilinin 121'ini kadınlar, 479'unu erkekler oluşturdu.

27'nci Dönem parlamentosunda yüzde 17,1 olan kadın temsil oranı, 28'inci Dönemde yüzde 20,1'e yükseldi.

Meclis'e oran olarak en fazla kadın milletvekili Yeşil Sol Parti'den girdi. Yeşil Sol Parti'den sonra en çok kadın milletvekili olan partiler sırasıyla AKP, CHP, İYİ Parti ve MHP oldu.

AKP'den 50, CHP ve Yeşil Sol Parti'den 30'ar, İYİ Partiden 6, MHP'den 4, Türkiye İşçi Partisinden ise 1 kadın milletvekili TBMM'de yer aldı.

AKP'nin 267 milletvekilinin **50'si** kadınlardan oluştu. Buna göre, 27'nci Dönemde AKP'nin yüzde 17,9 olan kadın milletvekili oranı yüzde 18,7'ye çıktı.

Yeşil Sol Parti'nin 61 milletvekilinden **30'unu** kadınlar oluşturdu. Yeşil Sol Parti'de kadın temsil oranı yüzde 49 ile diğer partilere göre en yüksek düzeyde.

169 milletvekilinin **30'u** kadın milletvekili olan CHP'nin, 27'nci Dönemde yüzde 12,2 olan kadın milletvekili oranı yüzde 17'ye ulaştı.

50 milletvekilinden yalnızca **4'ü** kadın olan MHP'nin geride kalan yasama döneminde yüzde 10 olan kadın milletvekili oranı ise yüzde 8'e düştü.

Genel başkanlığını Meral Akşener'in yaptığı 44 milletvekili bulunan İYİ Partide **6** kadın milletvekili seçildi. İYİ Partinin, 27'nci Dönemde yüzde 6,9 olan kadın milletvekili oranı yüzde 13,7'ye yükseldi.

28'inci Dönem parlamentosunda 31 ilden kadın milletvekili yer almayacak.

Adıyaman, Aksaray, Amasya, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çorum, Elazığ, Erzincan, Gümüşhane, Iğdır, Karabük, Karaman, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kilis, Kütahya, Niğde, Ordu, Rize, Sinop, Tokat, Uşak, Yozgat ve Zonguldak kadın milletvekilleri tarafından Meclis'te temsil edilmeyecek.

28'inci Dönem parlamentosunun en gençleri de kadınlardan oluştu. AK Parti Ankara Milletvekili Zehranur Aydemir 25, AK Parti İstanbul Milletvekili Rümeysa Kadak ise 27 yaşında.

Kadınlar 2. turda karanlığı yırtacak

Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin ardından Meclis'te gerici ve kadın düşmanı görüş üstünlük sağladı. 28 Mayıs'taki seçim için oy kullanma çağrısı yapan kadınlar "2'nci tur kadınlar için hayati öneme sahip" dedi.

Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin sandık sonuçlarının ardından tarihin en gerici ittifakı meclise girdi. Cumhur İttifakı'nda yer alan gerici ve kadın düşmanı HÜDA PAR ve Yeniden Refah Partisi'nden milletvekillerinin de mecliste bulunması tepkiyle karşılandı. Laiklik çağrısı yapan kadınlar, "İkinci tur kadınlar açısından hayati önem taşıyor. Pes etmeyeceğiz" dedi.

Yurttaşlar 14 Mayıs'ta 13'üncü Cumhurbaşkanı ve 28'inci Dönem Milletvekili genel seçimi için sandık başına gitti. Seçimler ikinci tura kaldı. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddeti Önleme yasasının kaldırılması, zinanın suç olması, karma eğitimin zorunlu olmaması yönünde açıklamaları olan HÜDA PAR ile Yeniden Refah Partisi'nden milletvekillerinin meclise girmesiyle gerici görüş üstünlük sağladı. Sağcı meclisin kadınların yaşam haklarına karşı tehdit oluşturduğuna dikkat çeken kadınlar, laiklik vurgusu yaptı. Kadınlar, Bir Gün gazetesine yaptıkları açıklamada "İkinci tur kadınlar açısından hayati önem taşıyor. Pes etmeyeceğiz. Kadınların direnci ve umudu asla bitmeyecek." dedi.

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Canan Güllü, kadınların yaşam hakkı için 2'nci turda sandık başına gidilmesi yönünde çağrı yaptı. Canan Güllü "Bu seçimde iktidarın 50'nin altına düşmesi ve seçimin 2'inci tura kalması iktidarın kazanamadığını gösteriyor. Kadınlar kendi üzerine düşeni yapacaktır." Dedi. Mecliste sağcı görüşün bir üstünlük yarattığına dikkat çeken Güllü, "HÜDA PAR ve Yeniden Refah Partisi'nin görüşlerine katılmıyoruz. Onların bulunması kadınların kazanımlarıyla birlikte ülke kazanımlarını da yok sayacak, laiklikten geri adım atılabileceğini düşünüyorum. Bu dönem içindeki parlamenter görüntü de bunu gösteriyor. İslami yönleriyle muhafazakârlığı getiren ve kadının insan haklarına aykırı görüşlere sahip olan erkekler var. Eril bir meclis görüyoruz. 2'nci turda kadınlar bunu dikkate alarak sandık başına gidecektir. Türkiye'nin bütünlüğünde laikliğe karşı çıkan, kadınları domuz bağıyla katledenlerin olduğu bir meclis oluşuyor. Bunun göz ardı edilmemesi gerekiyor." dedi.

Canan Güllü, kadınları 28 Mayıs'ta sandığa gitmeleri yönünde uyardı. Güllü, "Siyaset üstü durduk ama bu dönem parlamentodaki görüntü buna izin vermiyor. Sokaklarda yürümemizi engelleyen, kadınları gizlice kameraya alan, kadını birey olarak görmeyen görüşü destekleyen bir zihniyetin iktidara taşınması ve arkasında kitlelerin olduğu bir dönemdeyiz. Kadınlar, 2'nci turda bunu önleyebilecek bir iradeye sahip. Umudumuz var. Eğer kadınların yaşam haklarını kazanmak istiyorsak, ülkenin sokaklarında eşit bir birey olarak gezmek istiyorsak, vatanımıza sahip çıkmak istiyorsak tekrar sandığa gidip oy vermeliyiz." İfadelerini kullandı.

SOL Feminist Hareket'ten Gizem Gül ve Dilara Kurtuluş da şunları kaydetti: "Memleketimiz on yıllardır dinci-gerici-milliyetçi kodlarla bezenmiş iktidarların elinde. AKP-MHP iktidarı da, kadınlar başta olmak üzere tüm memleketi karanlığa sürüklemeye çalışıyor. Bu seçimde Taliban ittifakı varlığını kadınların ve LGBTİ+'ların yaşamını hedef olarak sürdürmeye çalışıyor. Gerici

iktidar, HÜDA PAR ve Yeniden Refah gibi sicili ve ağız kirli odaklarla ittifak yaparak; memleketi uçuruma sürüklüyor. Lakin AKP iktidarı dönemi başta olmak üzere, kadınlar on yıllardır direniyor. Kazanılmış hakları ve daha fazlası için meydanları, sokakları, geceleri bırakmıyor. Dün olduğu gibi bugün de karşılarında biz varız. Türkiye zor günlerden geçiyor. Dinci, gerici, milliyetçi ortaklık geleceğimizi karartmak için pusuda bekliyor. Bizler, ülkenin kaderini nefesi tükenmiş, adım atmaya mecali kalmamış, nefret dolu bir güruha bırakacak değiliz. Dün, bugün direndik, yarın da direnmeye devam edeceğiz. Şimdi yine yan yana gelmeye, omuz omuza mücadele etmeye devam edeceğiz. Tayyip Erdoğan, bil ki seni göndereceğiz, kadınlar gönderecek.” SOL Feminist Hareket’in sosyal medya hesabından yapılan açıklamada da “Tüm pislikleriyle örgütlenmiş karanlığa teslim etmeyeceğimiz bir memleket var. Kadınların mücadelesi, direnci ve umudu asla bitmeyecek. Gideceksin Erdoğan, mücadeleye devam.” denildi.

EŞİK Avukatı Hülya Gülbahar da HÜDA PAR ve Yeniden Refah Partisi’nin meclis düzeyinde politika yapmalarını eleştirerek özetle şu ifadeleri kullandı: “Kadın karşıtı dalgaya karşı kadınlar açısından daha güçlü bir meclis oluşturulması hayati bir önem taşıyordu. Bu partiler, İstanbul Sözleşmesi’ne yönelik nefretini seçim kampanyasında da sürdürmüşlerdi, Sözleşmenin kökünü kazımak istemişlerdi. 6284 sayılı şiddet yasasının kaldırılmasını da sürekli olarak gündemde tuttular. Kadınların, eğitim hakkından, miras, boşanma, nafaka ve diğer tüm temel haklarına kadar karşılar. Aynı şekilde çocuk istismarcılarına af isteyen, çocuklarla cinsel ilişki yaşı belirleyen partiler. Dolayısıyla kadınları ve kız çocuklarını çok zor bir meclis bekliyor ama biz bu sonuçlar için hazırlıklıydık. Seçim sonuçlarından bağımsız olarak bu zihniyetteki partilerin meclis düzeyinde politika yapıyor olmaları zaten kadınlar açısından başlı başına tehdit olacaktı ve nitekim bu öngörümüz gerçekleşti. Biz mücadeleye devam edeceğiz. Bu nedenle 2’nci tur seçimleri kadınlar açısından kelimenin tam anlamıyla hayati bir önem taşıyor. Bu 15 günü iyi değerlendirmeliyiz.”

Mifepriston: ABD Yüksek Mahkemesi kürtaj hapına erişimi kısıtlayan kararı durdurdu

ABD Yüksek Mahkemesi, kürtaj hapına onayın durdurulması talebiyle açılan dava sürerken, hapa erişimin devam etmesine karar verdi. Bu kararla, bir alt mahkeme tarafından ilacın kullanımına getirilen kısıtlamalar geçici olarak durduruldu.

Karara konu edilen ‘mifepriston’ isimli ilaç, hamileliğin ilk 10 haftasında gebeliği sonlandırmak için kullanılıyor.

İki muhafazakâr yargıç karara ret oyu verdi, ABD Başkanı Joe Biden ve kürtaj yanlısı aktivistler ise mahkemenin kararını memnuniyetle karşıladı.

Ancak ‘National Right to Life’ (Ulusal Yaşam Hakkı) isimli kürtaj karşıtı grubun başkanı Carol Tobias, nihai kararın kürtaj ilaçlarının kadınlar için tehlikeli olduğunu teyit etmesini umduğunu söyledi.

ABD'deki krta karşıtı aktivistler, Yüksek Mahkeme geçen yıl krtaı ülke çapında Anayasayla güvence altına alan kararı bozduundan beri, krta ilaçlarının kullanımını giderek daha fazla yasaklama veya kısıtlama arayışındalar.

ABD'de 3'te 2'si muhafazakâr yargıçlardan oluşan Yüksek Mahkeme geçen yıl, krtaı ülke çapında yasal hale getiren Roe vs Wade (Wade'e karşı Roe) kararını iptal etmiş ve eyaletlere krtaı yasaklama hakkı tanıdı.

Mifepriston, iki aşamalı bir sürecin parçası. u anda ülke'deki krtaların yarısından fazlası bu ilaç aracılığıyla gerçekleşiyor. Şimdiye kadar ABD'de be milyondan fazla kadın tarafından gebeliklerini sonlandırmak için kullanıldı.

İlk olarak ABD Gıda ve İlaç İdaresi (FDA) tarafından dört yıllık incelemenin ardından 20 yıldan uzun bir süre önce onaylandı.

FDA ayrıca mifepriston'u ekstra kısıtlamalar ve düzenli değerlendirmeler gerektiren 60 ilaç arasında kategorilendirdi.

Dünya Sağlık rgt (WHO) ve Amerikan Jinekoloji ve Obstetri Derneği de dahil olmak üzere bilinen tıp kuruluşları, krta hapının güvenli ve etkili olduğunu söylüyor.

Bir kadın 500 gün mağarada tek başına yaadıktan sonra ortaya ıktı

Yeryüzünün 70 metre altındaki karanlık bir mağarada tek başına 500 gün geçiren İspanyol sporcu bir kadın sonunda maaradan çıkararak yaşadıklarını anlattı.

Beatriz Flamini, 20 Kasım 2021'de insan zihni ve bedeninin **"aşırı yalnızlık ve yoksunlukla"** nasıl baa çıkabileceği hakkında daha fazla bilgi edinmek için Granada'nın dışındaki mağaraya girdi.

The Guardian'ın aktardığına göre, Almeria, Granada ve Murcia niversitelerinden bilim insanlarından oluşan bir ekip tarafından izlenen ve özel, sınırlı mesajlaşma teknolojisiyle iletişim halinde olan 50 yaşındaki kadının, bir insanın mağarada tek başına geçirdiği en uzun sreye ilişkin dünya rekorunu kırdığı düşünülüyor.

500 gün içinde 60 kitap okuduğunu aktaran Flamini, mağarada 65. günden sonra zamanın nasıl geçtiğini anlamadığını söyledi.

Bu kadar uzun süre sağlıklı kalmayı nasıl başardığı sorulduğunda Flamini, **"engin deneyimine"** ve **"zihinsel hazırlığına"** işaret ederek, *"Kendimle çok iyi anlatım. En azından benim için, elit bir ekstrem sporcu olarak, en önemli şey ne dndnz, ne hissettiğiniz ve ne söylediğiniz konusunda çok net ve tutarlı olmaktır."* dedi.

Flamini, *"Bazı zor anlar olduğu doğru, ama aynı zamanda çok güzel anlar da vardı ve 500 gün boyunca bir mağarada yaşama taahhdm yerine getirirken her ikisini de yaşadım"* diye ekledi.

Flamini, zamanı **"sakin ve amaçlı"** bir şekilde geçirdiğini belirterek, *"Olmak istediğim yerdeydim ve bu yüzden kendimi buna adadım. Yemek yapıyorum; çizim yapıyorum... Odaklanmanız gerekiyor. Eğer dikkatim dağılırsa bileğimi burkarım. Yaralanırım. Her şey biter ve beni dışarı çıkarmak zorunda kalırlar. Ve ben bunu istemiyorum"* diye konuştu.

Mağaradaki sineklerden şikâyet eden Flamini *"Sinekler, sinekler, sinekler! Bir sinek istilası vardı. Geldiler, larvalarını bıraktılar ve ben de kontrol edemedim ve birdenbire sineklerle kuşatıldım. O kadar karmaşık değildi ama sağlıklı da değildi... Ama durum buydu"* dedi.

Flamini mağaradan ayrılma zamanı geldiğinde neler hissettiğini anlatırken biraz sinirlenerek, *"Beni almaya geldiklerinde uyuyordum ya da en azından uyukluyordum... Bir şey oldu sandım. Dedim ki: 'Şimdiden mi? Olamaz' dedim. Kitabımı henüz bitirmemiştim. Işığı gördüğümde hiçbir şey hissetmedim, çünkü bana sanki oraya daha yeni girmişim gibi geldi, bu yüzden ışığı, güneşi ve dışarıda olan her şeyi özlediğimi hissetmedim"* diye konuştu.

Gelecek sayımızda kadın haklarıyla ilgili daha olumlu haberlerle sizlerle olmak umuduyla hoşça kalın.

16 Mayıs 2023

GİTTİKÇE SANA BENZİYORUM GALİBA...

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Üzüldüğümde ya da neşelendiğimde aynı tepkileri verdiğimi fark edip, kendi kendime gülümsüyorum.

Ben de senin gibi sabahları uyanır uyanmaz önce camları sonra radyoyu açıyorum. Dışarı çıkmasam bile senin gibi kırmızı rujumu sürmeyi ihmal etmiyorum ki çoğuna soğan doğrarken kırmızı rujlu bir kadın garip gelebilir ama siz evde stiletto giymediğime şükredin.

Mutfakta yemek yaparken şarkılar söylüyorum ben de senin gibi... Kekikler yakıyorum evde nazar için... Zeytin dalları koyuyorum kapı girişlerine bereket için... Adaçayı yakıyorum, dualarla... Eve narkotik polis gelmesi an meselesi olabilir tabii.

Mutfak çekmecelerimin düzeni bile seninle aynı. Kahve cezveleri orta çekmecedeyken, mutfak havluları en altta. Karnıyarık pişirmişsem, muhakkak yanına senin gibi nohutlu pirinç pilavı yapıyorum.

Senin gibi rengârenk reçeller diziyorum raflarıma. Kalbimin rafları da şenleniyor sanki o zaman.

Bütün çekmecelerime senin gibi defne kokulu sabunlar ve lavanta keseleri koyuyorum. Kendi evimde de çocukluğumun kokusuyla ferah nefesler alıp, güvende hissetmek için belki de...

Hediye paketlerini senin gibi saklıyorum ben de. Belki lazım olur diye.

Sen maviyi çok seversin. Umuttur mavi, gözlerindir, huzurdur. Son yıllarda maviye meyil edişim belki de ondan. Bir yerlerden çağırıyor beni; iyi şeyler de var bu hayatta, herkes kötü değil ya diyor sanki...

Sen, kızlarının adını koyduğun menekşelerle konuşursun hep, şimdi ben de tıpkı senin gibi sabah kahvemi martım Jonathan ve mor menekşemle konuşarak içiyorum. 🌸 🌸

"İnsan yaşlandıkça kilo veremiyor, ne yesen yarıyor." dediğinde içimden kıs kıs gülerek "Anne, sen de yediğine dikkat etmiyorsun." derdim. Ama şimdilerde anlıyorum ki haklıymışsın...

Fakat ne yazık ki bu konuda kendime kıs kıs gülemiyorum.

Ben de senin gibi ilaç içmeyi hiç sevmiyorum. O yüzden zavallı doktor kardeşimin başı bizimle belada.

Galiba bir tek senin gibi sonsuz affediciliği, kocaman yürekli olmayı beceremiyorum. Bunda anne olmayışımın bir etkisi var mı bilemiyorum ama artık karşılıksız sevebilmenin ne olduğunu biliyorum... Genç kızlığımdaki kavak yelleri zamanlarımda bana hep "Anne olunca anlarsın beni." derdin büyük bir sabırla... İşte o sabrı şimdi çok takdir ediyorum.

Anne olmak, başka bir güç veriyor herhalde kadına. Aldığın kötü haberleri, başına gelen tüm olumsuzlukları, 57 yıllık hayat arkadaşının talihsiz hastalığını nasıl da sükûnetle karşılayıp dimdik durabildin o süreçte bilemiyorum... En zorlu zamanlarında bile umutlu hayaller kurabilmeyi nasıl da güzel beceriyorsun sen...

Çünkü senin adın ÜMİT... Hastane odasında bile "Çiçeklerim nasıl, suluyor musunuz?" diye sorabilen bir kadınsın sen. Neler öğretmiştin bize farkına varmadan yıllarca... İçindeki ümidi beş kızına da paylaştırmayı öyle iyi becermiştin ki hepimiz senin sayende her zorluk karşısında bir şekilde dimdik durabilmeyi beceriyoruz galiba... Küçük şeylerden mutlu olmayı ne güzel öğrettin bize... Çiçeği, yağmuru, kokuları, gün doğumlarını, gün batışlarını, gece mehtap kahvelerini, şarkıları sen sevdirdin bize farkına bile varmadan...

Ve ben, dibe vursam bile, çok geçmeden başımı tekrar kaldırmayı çok güzel beceriyorum artık...

Senin gibi yıllarca aynı evde ve seni çok seven, el üstünde tutan bir adamla yaşayamadım belki ama ben de içinde şarkılar söyleyebileceğim evler yaratabildim kendime bir şekilde... Ve gittiğim her evde çiçekler dikmeye devam ediyorum.

Bir adamın bir ömür boyu sevgisine, parmaktan hiç çıkmayan alyansa, babamın "şeref sözü" dediği o yüzüğe sahip olamadım belki ama içinde büyüdüğüm evin sadakati beni her durumda iyileştirmeye yetti.

Bu benzeme ve öğreti süreci benim için çok değerli bir yolculuk. Çünkü her kız çocuğunun rol modeli kendi annesidir.

Sınırsız sevginin, sonsuz affediciliğin, her haliyle kabullenişin, sabrın, inancın, her şeye inat yaşama tutunuşun ve tarifi mümkün olmayan bir sürü şeyin bütünüdür ANNE...

Ve ben seni, yaş aldığım her yıl biraz daha fazla seviyorum galiba...

Ama kafama takılan çok önemli bir konu var. Bir tek senin gibi içli köfte yapmayı beceremiyorum hala. Bak işte buna çok içerliyorum...

Tüm annelere saygıyla...

Mayıs 2023 İstanbul

MERYEM VE ALLAH'IN RENKLERİ

YAZAN: Ergür ALTAN

erguraltan@gmail.com

Merhaba, ben Meryem. Nasıl tanıtsam size kendimi? Otuz yedi numara bir ayak iziyim şu üç günlük dünyada... Elli iki kiloluk bir ağırlığım alt tarafı ve her gün yirmi kiloluk, otuz kiloluk kolilerini taşıyorum kasiyeri, reyon elemanı, taşıma görevlisi ve temizlikçisi olduğum marketin.

"Eleman aranıyor" cümlesinin yerini, "bizimle çalışmak ister misiniz? sorusu aldı son zamanlarda. Patronlar daha kibar konuşuyor, ama sömürü aynı sömürü.

Günde on iki saat çalıştıktan sonra, eve geldiğimde, ev işleriyle de ilgilenmem gerekiyor. Yirmi yaşındayım. Geçen yıl kaybettim annemi. Cenazesinde en az ben ağladım annemin, oysa yokluğunu en çok ben hissediyorum.

Üç kız kardeşim var. Bir yandan on sekiz yaşında aşk acısı çeken kardeşimi teselli edip, bir yandan on dört yaşındaki kardeşime matematik çalıştırıyorum. Bir yandan da, dokuz yaşındaki kardeşimle patates baskısı yapmak ve kardeşimin kompozisyon ödevine yardım etmek gibi becerilerim var. Bir yanımda eksik kaldı, bir yanımda yara bere içinde, solgun, yitlik.

Annemin öldüğü gün, babam dedi ki bana, "Bak Meryem, bundan böyle kardeşlerinin ablası değil, annesinin, bunu böyle belleyesin! Öyle resimle falan uğraşmayı bırak artık, daha bir hanım ol, daha bir olgunlaş."

Geçen yıla kadar resimle falan uğraşırdım ben! Tuvalim vardı, boyalarım vardı, düşlerim vardı. Hepsi babam tarafından tavan arasına kaldırıldı. Yine günde on iki saat çalışıyordum, yine ev işleriyle ilgileniyordum, yine kardeşlerime yardım ediyordum. Yine de bir saat olsun resim çalışması yapmama ses etmezdi babam. Bakardı bazen resimlerime, “Manzara resimleri yap biraz, bunlar saçma sapan şeyler” derdi. İncindiğimde susuyorum ben. Soyut resim yapmam anlaşılamıyor ve susuyorum. Yazar kasada sorun çıktığında, iki dakika bekletsem müşteriye, azarlanıyorum ve susuyorum. Ağrıdan ölsem, “rapor almak yok, burası devlet dairesi mi?” diyen patrona susuyorum. “Annemizin yemekleri daha güzeldi” diye söylenen kardeşlerime susuyorum. “Erkek kısmı yalnız olmaz Meryem. Biraz sen de bak sağa sola, babana birini bulalım” diyen komşulara susuyorum.

Babam bir fabrikada işçi. O da günde on iki saat çalışıyor benim gibi, o da asgari ücret alıyor. Patronu yirmi beş milyon liralık bir villada oturuyor, korumalarıyla geziyor ve birbirinden lüks birkaç tane arabası var. Babam bu durumu “Kader” diye yorumluyor ve diyor ki, “Allah patrona zeval vermesin, onun ekmeğini yiyoruz!”

“Sana makarna yapmayı öğreteyim mi?” diye sorduğumda babama, bana tokat atacağını düşünememiştim hiç. Sonrasında gönlümü aldığını sandı. “Yemek yapmak kadınların işidir Meryem. Yoruluyorsun biliyorum, ama öbür tarafta ödülü var bu yorgunluğunun!”

Rüyamda Allah’la konuştum dün gece. Şimdi tavan arasında olan son resmimin içinden seslendi bana. Yalnızca gözyaşları vardı resimde, rengarenk gözyaşları. ”Bunlar benim gözyaşlarım Meryem” dedi Allah, “Bu renkler benim renklerim” dedi. “Ben tutunamıyorum bu dünyada, resim yapmam bile yasak” dedim. Sustu. “Cennetine al bütün insanları. Ben cehennemde yanmaya razıyım, yeter ki her gün bir saat, tek başıma resim yapayım ve soyut resimlerimi gösterme babama” dedim. ”Özür dilerim Meryem” dedi fısıldayarak, “Ben de tutunamıyorum senin gibi” dedi, “Aldı beni bir keder” dedi, “Tuttu beni bir dalgınlık.”

Uyandığımda ağlıyordum bu sabah. Yastığımda küçücük, rengarenk, soyut bir ıslaklık.

YÜREĞİMİN ANNESİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Anne-çocuk, öz anne-öz çocuk, üvey anne-üvey evlat. Bu sözlerin toplumumuzun değerleri tarafından verilen anlamları vardır. Özlük ve üveylik konularında sayısız kitap yazılmıştır. Hepimizi hüngür hüngür ağlatan filmler izlemiştir.

Son yıllarda bu olumsuz değerlerin olumluya dönüşen anlamlarına tanık oldukça içine umut doluyor insanın. Evlatlık yerine evlat edinmek ya da çocuğun yüreğinde büyütülmesi, bir çocuğu doğurmak değil, önemli olan ona ilgi ve sevgi göstermek gibi edilen laflar.

Annemi üniversitedeyken kaybetmiştim. Aramızda sıcak bir ilişki olmamasına karşın, o kadar çok üzülmişim ki, yaşamım boyunca hiç gülemeyeceğimi bile düşünmüştüm. Düşünmekle

yaşamak birbirinden çok farklı. Bir süre dayanılmaz bir acı duysa da daha sonra yerine başka yaşantılar koymayı başarabiliyor insan.

Annem öldükten 6 ay sonra babam evlenmişti. Biz yedi kardeş bu durumu bir türlü kabullenememiştik. Babam bizi ikna etmek için anneye ihtiyacımızın olduğunu söylüyordu. Ben buna daha çok kızıyordum ve ölen annemize ihtiyaç duyduğumuzu, yetişkin olduğumuz için küçük çocuğun duyduğu ihtiyaç gibi gösterdiğini ve asıl kendisinin ihtiyaçlarının ön planda olduğunu söyleyerek babama isyan ediyordum. Henüz yasımızı tam yaşamamışken, babamın evlenmesini kabullenmek hiç de kolay değildi. Kayıp acımızın yaşanması için zamana ve babamın bizimle uygun bir dille konuşmasına ihtiyaç vardı.

Babamın eşiyle, annemin çok sevdiği bir arkadaşının ve aynı zamanda komşumuzun evinde tanışmıştım. Annemin arkadaşı; benim çok soğuk davrandığımı ve dahası elini öpseydim iyi olacağını söylemişti. Duyduklarıma inanamıyordum bir türlü. Arkadaşının annemi hiç sevmediğini zannettim.

Bir gün annemin mezarını ziyaret etmeye gitmiştik. Baktım ki, o zaman babamın eşi biz ağlarken bir köşeye çekilmiş sessizce ölen annem için dua ediyordu. Çok şaşırmıştım. Çünkü küçükken kadınların tanık olduğum konuşmalarında, insanların eski eşlerini çok kıskandıklarını, hatta adının anılmasına bile dayanamadıklarını öğrenmiştim. Oysa şimdi bir kadın hiç tanımadığı bir kadın için ve en önemlisi benim annem için dua ediyor, ağladığımızı görüyor ve buna çok üzülüyordu. Fakat bizi teselli etmeye cesaret edemiyordu. O gün ettiği duaları dikkatle dinleyerek çok rahatladığımı ve ilk kez onunla konuşmaya başladığımı anımsıyorum. Duyduğum saygı ile ona “Anne” demeye karar verdim. Ama bu sözcük ağzımdan çok zor çıkıyordu çünkü ölen anneme ne zaman “Anne” diye seslensem, bana hep bağırarak yanıt verirdi ve ben de çok çok korkardım. Biraz da babamın eşine alışmam zaman almıştı.

Onunla dost olmuştuk. Bana içini döküyor, geçmiş yaşantı deneyimlerini benimle paylaşıyordu. Kendisine karşı beslediğimiz olumsuz duyguları anlayabildiğini söylüyordu. Yaşam öyküsü gerçekten bir dramdı. Annesi ona hamileyken babası ölmüş. Doğunca babasız çocuğun büyümesinin zor olacağını düşündükleri için üç gün hiçbir şey yedirmemişler. Tam ölmek üzereyken merhamete gelip onu beslemeye başlamışlar. Sonra annesi başkasıyla evlenmiş. Arada büyümüş. Hiç sevgi görmemiş. Evlenince de çocuğu olmamış. Sonra bizleri çocuğu gibi görüp onun deyimiyle bağrına basmak istemiş. Ama bizim tutumlarımızdan dolayı cesaret edememiş. Ben de ona yakınlık gösterirsem, anneme haksızlık edeceğimi zannettiğimi anlattım. Ona yakınlık gösterirken kardeşlerimin beni dışlamalarından da çok korkuyordum. Ama o kısa sürede hepimizle yakınlaşmayı başarmıştı. Okuma-yazma bilmiyordu. Fakat o kadar mantıklı konuşuyor ve o kadar asil davranıyordu ki, ona hepimiz çok saygı duyuyorduk.

İki bekâr erkek kardeşim kendisiyle birlikte yaşıyordu. O da sağdan soldan benim gibi abartılı öyküler duymuş ve korkmuştu. Kardeşlerimin kendisini kabullenmedikleri için ona zarar verebileceklerinden endişelendiğini paylaşmıştı benimle. Gerçekten böyle bir durum olsaydı, buna engel olurdum. O da bana çok güvendiğini dile getiriyordu. Zamanla bu kaygı ve korkularının yersiz olduğunu anladı. Kardeşlerime de çok içten davranıyordu.

Daha sonra kansere yakalandı. Tedavi olmak için sık sık Ankara'ya geliyordu. Onunla sürekli ilgileniyor, onu teselli ediyor ve hastanede yattığı sürede yanından hiç ayrılmıyordum. Sevdği yemekleri yapıyordum. Bir gün babama: “Gerçekten 7 çocuğunu da çok seviyorum. Ama bu kızının yeri apayrı.” dediğini anlattı. Öldüğünde mutlaka cenazesine gelmemi istedi benden.

Çok zor kabullendiğim, ama çok sevdiğim yüreğimin annesini son yolcuğuna uğurladım. Ondan bana geriye paylaşacak şu satırlar kaldı:

Seni tanıdığım için çok şanslıyım. Annemin ölümü benim için bir şanssızlıktı. Çünkü kendi ayaklarım üzerimde durduğumu göremedi. Ona kazandığım paramla hediye alamadım. Ondan hiç sevgi görmedim. Çocuklarını kendince severdi ama göstermesini bilmezdi. Bana hiç sarılmadı. Sıcak bir söz söylemedi. Adımı bile öfkeli söylerdi. Yaşasaydı ona ben sarılacak ve hoş sözleri söyleyecektim. O da sevgi göstermeyi öğrenebilecek miydi acaba? Hiç zannetmiyorum. Olsa olsa kendimi ifade etmeme yarardı. İşte sen bu şanssızlıklarımın şansı oldun. Psikoloji okurken, sevginin önemini öğretiler. Öğrenmekle sevgiyi göstermek bambaşka bir şey. Sen karşıma çıkmasaydın, bunu yaşayamazdım. Seninle geç tanıştığım için, içimde yoğun bir coşkuyla hissettiğim güzel duygularımı paylaşmayı oldukça zor öğrendim. Artık sevgimi daha çok gösterebiliyorum. Çocuklarıma bağırdığım zaman sen yüreğimin annesi geliyor aklıma. Ve senin gösterdiğin doğal sevgin kazanıyor. Fakat itiraf etmeliyim ki sana sarıldığımda, annemin o özel kokusunu hissedemedim. Sanki teyzemmişsin gibi geldin bana. Birlikte geçirdiğimiz zamanlar daha uzun olsaydı, küçük bir çocukken tanısaydım seni, içimdeki bu boşluk daha çok dolardı. Annem beni doğurdu, sen de beni yüreğine koydun. İçimdeki kirli, paslı yaşantılarımı erittin. İçimdeki duygulu ve masum çocuğa can oldun.

Kendime teşekkür ediyorum, sana çocuk sevmeyi tattırdığım için. Sana sonsuz teşekkür ediyorum, bana yüreğini açtığın için. Rahat uyu, sıcaklığımla hiç üşüme olur mu yüreğimin annesi.

14 Mayıs 2023 tarihinde güncellendi.

ANNE KURABIYESİ

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

En sevdiğim anlar sabahın erken saatleridir. Yürüyüşler, güneşin bunaltmayan, okşayan ılıkılığı. Denizin uykulu hali. Günün koşturmasıyla kirlenmeyen güzel duyumlar.

Sahile ineceğim. Sebze pazarının içinden geçiyorum, sağım solum, önüm arkam, sebze meyve. Şeftalinin alı, üzümün karası, eriğin moru, domatesin kırmızısı ve alabildiğine yeşillik. Adeta doğa sergisi.

Maydanoz, reyhan, nane “Ben daha güzel kokuyorum.” yarışında. Kokmayanlar yeşiliyle öne çıkma derdinde. Satıcıların her biri Pavarotti sanki. Karakaşlar, gülen bir yüz ve kocaman bir gövde arıyorum o sesin yanında. Ah Pavarotti ah, bütün pazarcılar seni taklit ediyor. Pazar değil de senin oynadığın operalardan birinin içindeyim sanki.

Pazar rengi, kokusu müziğiyle geride kaldı. Sahilde boş bir masa bulursam şanslıyım. Simit, peynir, çay keyfi yapacağım bugün.

Başardım. Çayım önümde. Gözlerim denizde, gelip geçen insanlarda. Tam karşımda mavi brandalarla örtülmüş ağlarının üzerine oturmuş balıkçılar. Denizi arkalarına almış ters çevirdikleri kasaların üzerindeki balıklarını satmaya çalışıyorlar. Herhalde pek ucuz değiller ki soranlar almadan yoluna devam ediyor. Yüzlerinde “Bu kadar da olur mu?” der gibi bir dudak büküş.

Çevrede görünümün değişmez figürleri kediler. Çiçeğe konan arılar gibi dolanıp duruyorlar. Burunlarında balığın dayanılmaz kokusu, içlerinde ise her an bir tekme yeme korkusu.

Her zamanki gibi onlara bir şeyler verme isteği geçiyor içimden. Simidin yumuşak yerinden atıyorum önlerine. Koklayıp ters ters yüzüme bakıyorlar. Sanki başıyla balıkları gösteriyor o güzel alaca kedi. Benim ki de saçmalık. Bütün güzelliğiyle sergilenen balık varken... Kedi içinden,

“Şaşkın kadına bak tutmuş da önüme simit atıyor. E tabii tok açın halinden ne anlar?” diyorur mutlaka. Şimdi bütün bu balıkları alıp kedilere dağıtamamak nasıl bir çaresizlik.

Çok oldu denize karşı oturmamış, gelene geçene bakmamıştım.

Deniz, “Ne zamandır gelmedin, özlemişiz seni.” diyor sanki. Yanıtımı duyuyor mu bilmem?

“Seni, mavini, kokunu, bardakta dönen kaşığın sesini ben de özledim bilemezsin sevgili deniz.” diyorum, gülüşüyoruz.

Sıra geldi karıncalara... Önümden devamlı gidip gelen çanta, file, poşet, valiz taşıyan karıncalara. Telefonla konuşarak, asık yüzle, gülerek, yanındakinin beline sarılarak, elinden tutarak, tek başına, yalnız kendisi varmış gibi başka bir şey görmeyen; genç, yaşlı, çocuk, bebek karıncalar... Yavaş, hızlı, topal, dimdik, kambur, taşıdıklarından omuzları çökmüş, gençliğin diriliğini yitirmiş, gözlerinin pırıltısı sönmüş karıncalar. Karıncalara benzettiğim insanlar ya da insanlara benzeyen karıncalar...

Yaşlı bir dişi karınca geçiyor önümden, yorgun. Denize karşı oturacak bir yer arıyor. “Buyurun, oturabilirsiniz.” diyerek masadaki boş sandalyeyi gösteriyorum, büyük bir sevinçle bin bir teşekkür edip yerleşiyor yanıma. Canım ya, benim olmayan masada, benim olmayan boş sandalyeye oturdu diye bana minnettar. Nasıl bir duygu?

Elindeki poşetten sapsarı, üzümlü kocaman bir kurabiye çıkarıyor. Anne kurabiyesi denenlerden. Yemeye başlıyor. Ağzına gelirken titriyor elleri. Dizleri de. İştahı bir çocuğun ki gibi. Belki de bu kurabiye beş altı yaşlarına götürmüştür onu. Tepsiden kurabiyeleri çıkartırken annesine yardım ettiği gelmiştir aklına. O unutulmaz koku bir de. Hem o zaman elleri de titremiyordur.

Sihirli pat patlarıyla bir kayık yaklaşıyor kıyıya. Yeni balıklar ayıklanıyor kovanın içinde, atıklar kediciklerin önüne. Telaşlı bir kapışma. Kediler adına seviniyorum. İçim rahatlıyor.

Masadaki kadın oturduğundan beri ilk kez dönüp yüzüme bakıyor,

“Ben sizi rahatsız etmiyorum değil mi?” derken

“Keyfini çıkarın günün, her şeyin bizim olduğunu sanan biz insanlar bari bir masayı paylaşalım.” diyorum.

Teşekkür edip önüne dönüyor. Kurabiyesinden ısırp çayından uzun bir yudum alıyor keyifle...

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

GÜVEN ARAYIŞI

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Doğan Cüceloğlu bizlere şöyle seslenir:

“Duygularınız, içinizdeki rehberin elçileridir. Öfke, hüznün, telaş, mutluluk, hayal kırıklığı, özlem; hepsi birer elçidir ve bize mesajlar vermeye çalışmaktadırlar. Duygularınızı tanıyın ve köklerini bir an önce dikkate almaya başlayın.”

Peki, bu duyguların bize verdiği mesajların temelinde ne var? Mesela neden öfkeleniriz? Bizi kızdıran, kendimizi güvende hissetmemize engel olan bir durum olduğunda... Ne zaman korkarız? Tehlikede olduğumuzu anlayıp güvenecek bir ortam bulamadığımızda... Ne zaman telaşlanırsınız? Tehlike karşısında yanımızda güvenecek birileri olmadığında yani kendimizi korumasız hissettiğimizde... Ne zaman mutlu oluruz? Kendimizi güvende hissettiğimiz insanlarla birlikte olduğumuzda... Ne zaman hayal kırıklığı yaşarsınız? Yanında kendimizi çok güvende sandığımız biri bizi aldattığında ve çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığımızı fark ettiğimizde... Ne zaman

özlerimiz? Bize güven duygusunu yaşatan birinden uzakta kaldığımızda yani güven duygusunu yaşamak istediğimizde...

Velhasıl tüm duygularımızın temelinde güven arayışımız vardır. Biz farkında olmasak bile duygularımız, güvenli bir yaşam sunmak için bize rehberlik ederler. Çünkü güven yoksa tehlike vardır. Tehlike varsa ölüm ve yok oluş riski vardır. Bu nedenle ruhsal sorunu olmayan her insanın duyguları kişiyi güvenli bir ortamda yaşatarak var etmeye kodlanmıştır.

Mesela bebeğin annesinin gözünün içine bakarak gülümsemesi “güvende ve mutlu olduğu” mesajını içerir. Bebeğin “Mama, adda” gibi sesler çıkarması, bay bay yapması, öpücük atması kurduğu güçlü duygusal bağlanmayı paylaşmaktan zevk aldığını gösterir.

Bebeklikten, çocukluğa ve yetişkinliğe geçişte ailenin sunduğu güven ortamı sağlıklı bir kişilik gelişimi için çok önemlidir. Çünkü çocuğa, zorda kaldığında kendine destek olan ailesinin varlığını hissetmesi için güç verir. Başarılı ve mutlu bir yaşamın yolunu açar. Gerektiğinde aldatılmak ve zarar görmek kaygısını yaşamadan ihtiyacı olan insana destek vermekten çekinmez. Elbette onun güven duygusunu sarsan acı olaylar yaşar. Ama yaşadıklarından ders alarak çevresindeki güvenilir insan sayısını artırmayı öğrenir.

Soru şu: Aile, bebeklik ve çocukluk döneminde bu güven ortamını sunamazsa ne olur? Bebeklik ve çocukluk çağlarının, yarı aç yarı tok, sevgiden uzak ve korku duygusunun yoğun olduğu ortamlarda geçmesi kaygı düzeyini artırır.

Peki, kaygı düzeyi yüksek olan insan, çevresindekilere güvenebilir mi? Sağlıklı ilişkiler kurabilir mi? Hayır. Çünkü yalnız kalmaktan da korkar, kandırılmaktan da... Bu korku, ona iki seçenek sunar. Ya insanlardan kaçmak ya da kendini yok sayma pahasına fedakâr olmak...

Kaçmak bedeli yalnızlık da olsa kendini güvende sanmanın en kolay yoludur. Bu nedenle kaçmayı seçen insan duygularını asla paylaşmaz. Kaplumbağa misali, zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar başını kabuğundan çıkarır. Yakınlaşmak istediği her anda aldatılmak ve zarar görmek kaygısı arttığı için risk almaz; hemen kabuğuna çekilir.

Kaçmayı seçen insanın, sosyal yaşamdaki rollünün anne, baba, patron, öğretmen, komşu olması hiç fark etmez. Çünkü geçmişinde yaşadığı bu güvensizlik hissi onun da güvenilmez biri olmasına neden olur. Bedenen vardır ama zor zamanlarda ağlanacak bir omuz olacak kadar yakınlaşmaz insanlara... Aslında sadece insanlardan değil, zamanla kendi duygularından da kaçmakta ustalaşır.

Kendini yok saymak pahasına fedakâr olmak, bizim toplumumuzda özellikle kadınlarımızda çok rastladığımız bir davranış biçimidir. Saçını süpürge etmek deyimi, bu ruh halini anlatmak için kullanılır. Ölümüne fedakârlığı seçen insan, aslında duygularını süpürür ve atar. Yerine başkalarını mutlu ve memnun etmeyi koyar. Hayatındaki tüm insanların ihtiyacını karşılayarak hep yanında

tutmaya çalışır. İnsanlar için güvenli liman olursa kendini güvende hissedeceğini sanır. Ancak hem kendine hem karşısındakine zarar verir; çünkü her işi kendi yaptığı için hayatındaki insanların sorumluluk almasına, hata yaparak hayatı öğrenmesine engel olur. Kendisi de sürekli verdiği için tükenir.

Güvenli duygusal bağlar geliştirmek, tehlikeli durumları en aza indirmek ve hayal kırıklığı yaşamamak için ilişkilerde al-ver dengesini kurmak gerekir. Çünkü al-ver dengesi “Bu ilişki maddi manevi bana ne katıyor?” sorusunu kendimize sormamızı gerektirir. İlişkilerde aldıklarımızı, verdiklerimizi belirlemek bizi olası risklere karşı tedbir almaya yönlendirir.

Eğer bir ilişkide üzüntü, değersizlik ve tedirginlik duyguları yaşıyorsanız durun ve düşünün. Yaşadığınız üzüntü, tedirginlik, değersizlik duyguları size bu ilişkiyle ilgili rehberlik eder ve bir an önce bu ilişkiyi sonlandır mesajını verir. Güvenilmez bir kişi ile birlikte olmak, sürekli vermeyi gerektirdiği için insanı tüketir. Tükenmemek ve hayata daha güçlü tutunmak için duyguların rehberliğinde yeni ilişkilere yelken açmak gerekir. İnsana güven, huzur, mutluluk veren her ilişkide al-ver dengesi vardır.

Yazımıza Doğan Cüceloğlu ile başladık. Yine Doğan Cüceloğlu’nun kulaklara küpe olacak öğüdü ile bitirelim:

“Akıllı insan temkinli bir arayışla keşfeder ama iki şeyden vazgeçemez: Güveneceği insanlarla birlikte olmak ve güvenilecek bir insan olmak.”

Kaynakça: dogancucelogluofficial ,26 Eylül 2022

13 Mayıs 2023

BİLİM DÜNYASINDA BU AY MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar Umudun Kadınları Dergisinin değerli takipçileri, bu sayımızda umut veren iki yeni bilimsel gelişme içeren haberle daha sizlerleyiz.

Önce başlıklar:

Yaşlılığa çare olabilecek çalışma: Hücrenin ömrü yüzde 82 uzadı

İnsan dışısından üretilen bir hap kullanım için onay aldı

Yaşlılığa çare olabilecek çalışma: Hücrenin ömrü yüzde 82 uzadı

Bilim insanları maya hücrelerinin ömrünü yüzde 82 oranında artıran yeni bir teknik keşfetti.

ABD'deki Kaliforniya Üniversitesi'nden araştırmacıların imza attığı bu başarı, yaşlanma sürecini yavaşlatmaya yönelik çalışmalarda önemli bir atılım olarak görülüyor.

Araştırma ekibi, hücreleri sürekli olarak iki yaşlanma yolu arasında geçiş yapacak şekilde programladı.

Diğer bir deyişle tüm hücrenin bir anda yaşlanması yerine, hücreler iki yaygın bozulma süreci arasında "mekik dokumaya" başladı.

Independent Türkçe'nin aktardığına göre, araştırmacılar, sentetik biyolojideki atılımcıları kullanarak hücrelerin tek bir kadere bağlı kalmak yerine nihayetinde ölüme giden yollar arasında devamlı seçim yapmasını sağladı. Böylece her iki yolda da uzun süre kalması gerekmedi.

"Gen osilatörü" diye adlandırılan bu geçiş tekniği, hücrenin ömrünü neredeyse iki kat uzatmaya yaradı.

Hakemli bilimsel dergi Science'ta yayımlanan araştırma makalesinde "Bu salınımlar, yaşlanmaya teslimiyeti geciktirerek hücrenin ömrü uzattı." ifadelerine yer verildi.

Araştırmanın kıdemli yazarlarından Nan Hao, "Bir hücrenin kaderi bir kez belirlendiğinde, hasar birikimi ve ölüme doğru ilerleyiş hızlanır." diye konuştu:

"Hücrenin önceden belirlenmiş iki yaşlanma yolu arasında geçiş yapmasını sağladığımızda hücrenin bu kader kararını vermesini önlediğini açıkça gördük. Bu da hücrenin daha uzun yaşamasını sağladı."

Hao ve meslektaşları 7 yıldır hücrenin yaşlanma üzerinde çalışıyor ve büyük ölçüde bu tekniği gerçeğe dönüştürmeye odaklanıyor.

Ekip yeni deneylerle birlikte bu hedefi ilk kez "soyut bir fikirden yürütülebilir bir fikre" dönüştürdüklerine inanıyor. Keşif, gelecekte insanda yaşlanmaya bağlı hücrenin bozulmayı engellemek için de kullanılabilir. Ancak henüz yolun çok başında.

Hao, konuyla ilgili şu açıklamada bulundu:

"Çalışmamız, daha karmaşık organizmalarda uzun ömürlülüğü etkili bir şekilde teşvik etmek için sentetik gen devreleri tasarlayanın temelini oluşturabilir."

İnsan dışkısından üretilen bir hap kullanım için onay aldı

Geçtiğimiz günlerde tıp tarihinde bir ilk yaşandı. ABD Gıda ve İlaç Dairesi (FDA), insan dışkısından üretilen bir hapa ilk kez onay verdi. Seres Therapeutics isimli şirket tarafından geliştirilen ve Vowst ismi verilen ilaç, 18 yaş ve üzeri insanlarda kullanılabilecek. İlacın Haziran 2023'te ABD'de çıkış yapması bekleniyor.

Sağlıklı insan bağırsağı bakterisi içeren ilaç, ağızdan alınması nedeniyle bir ilke imza atmış oldu.

Webtekno'nun aktardığı gelişmede insan dışkısından üretilip onay alan ilk ilaç değil. Aralık 2022'de lavman bazlı rektum yoluyla kullanılan bir tedavi onay almış ve ilk olarak kayıtlara geçmişti. Vowst ise bu şekilde üretilip ağızdan alınabilen ilk ilaç olmayı başardı.

Vowst ilacı, "Clostridioides difficile" ismi verilen bir enfeksiyonun tekrarlamasını engellemek için kullanılacak.

Tıpkı daha önce onay alan tedavi gibi canlı bakteri içeren, Vowst hapı da Clostridioides difficile bakterisiyle tekrarlayan enfeksiyonlara karşı koruyucu bir yöntem olarak işlev görecektir. Bu ürün, bağışlanan dışkılarından elde edilen sağlıklı insan bağırsağı bakterisi içeriyor ve enfeksiyonu önlemek için yeni bir yol sunuyor. Klinik deneyler, ilacı kullananlarda enfeksiyon tekrarlama olasılığının üç kattan daha az olduğunu ortaya koydu.

Kısaca C.diff olarak adlandırılan enfeksiyon, hastalar farklı bir enfeksiyon için antibiyotik aldıktan sonra ortaya çıkıyor. Antibiyotikler, normalde bağırsağı dolduran bakterilerin dengesini bozabiliyor ve C.diff'in çoğalmasına neden oluyor. **Hızla çoğaldıklarında ise ishal, karın ağrısı, ateş, kolit (kalın bağırsak iltihabı) gibi şeylere neden olurken bazı durumlarda ise organ yetmezliği ve ölüme bile neden olabilen toksinler salgılayabiliyorlar.**

ABD'de her yıl 15 bin ila 30 bin insanın C.diff enfeksiyonlarıyla ilişkili nedenlerden hayatını kaybettiği aktarılıyor.

Verilere göre, C.diff'ten iyileşenlerin iki ila sekiz hafta sonra enfeksiyona tekrar yakalanma riski altıda bir. Her tekrarlandığında ise riskler daha da artıyor. İşte burada da Vowst gibi insan dışkısından üretilen tedavilerin devreye girmesi ve enfeksiyonun tekrarlamasını engellemesi amaçlanıyor.

Hayatı tehdit eden enfeksiyonlara karşı önemli bir adım olan Vowst, yetişkinlerde kullanılacak ve oral yoldan üst üste üç gün boyunca günde bir kere dört kapsül şeklinde alınan bir tedavi olacak. FDA'ya göre ilk doz C.diff antibiyotik tedavisi bittikten dört gün sonra alınacak. Klinik deneylerde karında şişkinlik, titreme, halsizlik, ishal gibi yan etkilerin oluşabildiğinin görüldüğü de FDA tarafından eklendi.

Gelecek sayımızda birbirinden farklı bilim haberleriyle buluşmak dileğiyle sevgiyle ve umutla kalın.

16 Mayıs 2023

**ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM
KARŞIYAKA SOROPTİMİST KULÜBÜ**

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUK: Esin AKGÜL

Sultan: Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Esin Akgül'le birlikteyiz bugün. Karşıyaka Soroptimist Kulübü saymanı. Hoş geldin Esin.

Esin: Hoş buldum Teşekkür ediyorum.

Sultan: Bizimle röportaj yapmaya izin verdiğin için çok teşekkür ediyorum. Öncelikle kendini tanıtır mısın?

Esin: Merhaba ben Esin Akgül. İzmir Büyükşehir Belediyesi Engelli Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nde sosyal hizmet kadrosu ile çalışıyorum. Engelli bireylerle izcilik çalışması yapıyorum. Grubumuzda 150 kadar engelli birey, aşağı yukarı 100 kadar da engelli olmayan kapsayıcı toplam 250 kişilik bir öğrenci grubumuz var ve onlara bakım verenlerle 400 kişiye yakın bir grupla çalışıyorum. Ayrıca Karşıyaka Soroptimist Kulübünün bir yıllık üyesiyim. Geçen sene üye oldum ve yapılan işler gerçekten kadın ve kız çocuğu odaklı olduğu için çok ilgimi çekti ve sizinle röportaj yapmak da çok mutluyum şu an.

Sultan: Çok teşekkür ederiz Soroptimist Kulüple ilgili bize biraz bilgi verir misin lütfen?

Esin: Tabii ki. 8 Nisan 1989'da kurulmuş Kulübümüz. Pek çok uluslararası bir Federasyona bağlı. Ülke içindeki pek çok kulüpten meydana geliyor. Bizimki de İzmir'de yer alan kulüplerden bir tanesi. Pek çok projemiz var. Özellikle hukuk konusunda. Kadınlara hukuk okuryazarlığı üzerine güzel bir projemiz var. İşte ayrıca kadınları kız çocukları güçlendirici pek çok projemiz var. Bursiyerlerimiz var. Genç kızlar üzerinden en son deprem bölgesinde burs alan ama oradaki kulüplerimizin ne yazık ki artık kasalarına ve ekonomik durumlarından ötürü burs veremedikleri üç bursiyerimizi de bölüştük aramızda. Üçü bizde diğerleri diğer kulüplerde. Genç kızların okumasını ve kadınların güçlenmesini hedefleyen, kadınlar için çalışma, iş ve meslek kadınları kulübüyüz.

Sultan: Harikasınız. Çok güzel çalışmalar olduğunu biliyorum. Bunlar da söylediğin gibi destekleme çalışmaları. Engellilerle ilgili projeleriniz olduğunu duyuyorum. Onunla ilgili bilgi verebilir misin? Bizim çok ilgimizi çekiyor çünkü engelli kadın çalışmaları.

Esin: Özellikle engelliler ve engellilere bakım veren kadınlar üzerinden ya da onlara destek olan gönüllü kadın, genç kızlar üzerinden projeler yapmayı planlıyoruz. Çünkü toplumumuzda ne yazık ki hem kırılğan hem dezavantajlı grup olarak engellilik, bir de üzerine kadın vasfı eklenince çoklu dezavantaja giriyor ki zaten zor bir yaşamın içindeyken 2-3 kat artıyor durumları. Biz bunu nasıl kolaylaştırabiliriz, nasıl güçlendirebiliriz ya da farkındalık nasıl yaratabiliriz? Toplumun çünkü engellilik hakkında hiç bilgisi yok. Engel eğer ailesinde yoksa hiç bilmiyor varsa da sadece o engeli biliyor ve ne yazık ki bir süre sonra şu geliyor: Engellilik sanki onlar için. Ne yazık ki politika da bu yöne doğru ilerlediği için engellilik iyi bir şeymiş de bunun için başka bir çabaya

gerek yokmuş gibi yargılar gelişmeye başladı. Ki bunu zaten söyleyen ne yazık ki siyasetçiler de var. Amacımız engeli ortadan kaldırma şansımız olmadığı durumlar. Fakat toplumun engelini ortadan kaldırabilir, toplumdaki engelliye bakışı ortadan kaldırabiliriz. Çünkü her şey hepimiz için. Engelliye yapılan hiçbir hizmet lütuf değil. Biz o çalışmalarını sanki iyilik yapıyormuşuz, engellileri “sizi seviyoruz” ya da işte sizde engelliler şurada bir tarafta kendi kendinize olun” gibi değil tam tersi, yaşamın her alanında, her yerinde, hep beraber bir arada olmak üzerine çalışmalar yapmak istedi Bunun üzerine yapılması gereken ne varsa, politika, siyaset, farkındalıksa farkındalık, içinde ve kadının aktif rol aldığı özellikle engelli kadının ve genç kızların bu bilinçlendirme, farkındalık çalışmaları, sosyal değişim ve gelişim üzerine yapılması gereken ne varsa çok fazla fikrimiz var. Umarım çoğunu projelendirip hayata geçirebiliriz. Bunun üzerine çalışıyoruz özellikle.

Sultan: Harika. Bir de izcilik meselesi var. Senin hayatının çok önemli bir bölümünü kapladığını biliyorum.

Esin: İzcilik tam anlamıyla bir yaşam disiplini. En kısa tanımı, insan yetiştirme sanatı. Muhteşem bir sistem, muhteşem bir disiplin, hiyerarşik bir disiplin. Özel giysi ile yapılıyor. Eskiden biz buna üniforma derdik. Fakat o militarist yapısı yok izciliğin, tam tersine hiyerarşik yapıyı kullanıyor. Toplumun en küçük ölçüye indirilmiş hali ile çocuklara eğitim sağlıyor. %70'i %75'i kız. Erkekler daha azınlıkta. Daha çok kız çocukları ilgi gösteriyor bu ara. İzci anneleri diye bir kavramımız var. Eğitimin ailede başladığını inanıyoruz. İzcilikte aile ve okul arasındaki kalan eğitim ve akran eğitimini özellikle önemsiyor. Bir çeşit çete. Okul, sokak çetesi gibi düşünün. Okuldaki zorbalıktan başlayıp da akran eğitim üzerine devam eden ama toplumda nasıl var olabiliriz? Çünkü oba çalışması dediğimiz bir sistem var. Gruplar halinde çalışıyorlar. En küçük demokratik yapı. Yani topluma, sosyalleşmeye, sosyal hayata tam bir hazırlık. Bir obabaşı var. Obabaşı yardımcısını seçiyor. Bunların hepsi demokratik olabilirken bazen tek kişinin kararıyla da olabiliyor. Çünkü yaşamımızın bütün en küçük ölçekli benzetim halini biz çocuklara vermeye çalışıyoruz. Ama sadece çocukları. Bir engeller yaş sınırimız da kalkıyor ortadan. İçinde engelliler de var tabii ki. Asıl şu an yaptığımız “melek izcilik” dediğimiz. Bu bir marka, melek izcilik, yani engelliler melektir, şudur budur gibi bir bakış açısı değil. Aslında en çok izcilerin melekleri ya da melek. Bir dünya masası kuruldu. 2016 yılında engellilerin de izcilik yapma hakkını özellikle vurgulayan ama tek başına değil, hep beraber tabii ki. Hiçbirimiz her şeyi tam yapamıyoruz ya da yapabildiğimiz şeylerin üzerinden güçlenmeye gittiğimizde çok daha iyi şeyler yapabiliyoruz. Biz özellikle yönerge alma, toplum içinde bir arada yaşama kuralları, hayatı idame. Bunların hepsi izciliğin sorunu ve sorumluluğu. Çocuklara da öğretmeye çalıştığımız, gençlere de. Engelli dediğimiz 4-6 yaş okul öncesi gruba da “şirin izcilik” yapıyoruz. Zaten dört yaşında bir çocuk izci olduysa ömür boyu bir daha çok fazla bir şeyle uğraşmanız gerekmiyor. Çünkü kendi eğitimi için

gerekli olan materyalleri kendisi bulup eğitim şeklini de kendisi seçiyor. Çünkü öğrendiği her şeyi bir başkasına aktarmak durumunda izciler. Grup içinde hem bireyselleşmeyi hem grup içinde yaşamayı öğreniyorlar. Tatlı bir rekabetleri var ama asla yarışma değil. Bu, en iyisini yapmak adına kendileri ile yarışıyorlar her seferinde. Engelliler de işin içine girdiğinde şunu fark ettik: Bir ailede engelli varsa engelli çocuk ya da engelli olmayan çocuk bir şekilde ihmal ediliyor. Fakat biz kapsayıcı izcilik yaptığımız için aralarındaki o süregelen çatışma yani kardeş çatışması harici, ilgi çatışması, ailenin birine daha çok ilgi gösteriyor olmasının bile üstesinden gelebiliyoruz bu durumda. Çünkü birey olduklarını fark ediyorlar ya da ayrı grupta bile olsalar bir arada yaşama kültürleri geliştiği için ev içi barış da gelişiyor. Ve arkasından en iyi ne yapabilirim gittiği için de yaşam kalitelerini yükseltiyorlar iç disiplinle beraber. Ama bu disiplini sadece izcilere ve çocuklara vererek kazanamadık. Dedik ki biz “izci anneleri” diye bir kavram geliştirelim. Onları da izci gönüllüsü yapalım. Aynı tekniği onlara da uygulayalım dediğimizde, özgüveni çok yükselmiş ve çokça iş hayatına atılmış kadınlar gelişmeye başladı. Kişisel gelişim üzerine ilerliyorsunuz. Bir süre sonra izcilik size kişisel gelişimi tam anlamıyla veriyor. Mesela bir kadınla çalıştığınızda, kadın çalışmalarına da girdiğinizde, bunun içine öfke kontrolü giriyor, stresle başa çıkma geliyor, etkili iletişim giriyor. Çünkü pek çok tekniği kullanabiliyorsunuz. Disiplinler arası bir çalışmadır. Kendi felsefesi ve bir sistemi vardır. Fakat sportif faaliyetleri içerir. Yaratıcı dramayı mutlaka kullanır, içinde matematiği, kesinlikle uzayı kullanır. Çünkü gök bilimcisi olmak zorundasınız ki doğadaki yönünüzü de bilesiniz. Doğayla barışık olmanın ne kadar gerekli olduğunu depremler afetler bize gösterdi. İzcilik doğada yapılan bir çalışmadır. Tabii ki salon çalışmaları vardır, tabii ki izcilik güzel şeyleri, lüks şeyleri izcilik de sever ama doğada yaşamayı da bilir. Yani insanı, genci, çocuğu en iyi şekilde hayata hazırlayan, hayatını idame edebilmesi için tek başına, tırnak içinde, birlikte ve tek başına idame edebilmesi için geliştiren, toplum içinde “ben de varım” dedirten, sosyal değişim gelişim üzerine müthiş bir sistem.

Sultan: Siz ne zamandır uğraşıyorsunuz izcilik meselesiyle?

Esin: 2006 yılında tanıştım ben izcilikle. Oğlumun olmasını çok istiyordum. Ama şöyle bir durum var. Türkiye genelinde izcilik %2. O zamanlar Milli Eğitimde falan gene izcilik vardı ama dünya geneline baktığımızda Amerika'da %100, Japonya'da %100. Okuldaki her çocuk mutlaka eğitim disiplininin bir parçası. Şunu görüyoruz, yani filmlerde falan görürsün işte kurabiye satan. Ama biz de iyi ki bir hababam sınıfı var. Hakikaten biz de hala aynı üniformayı kullanıyoruz. Çünkü o, Türkiye İzciler Birliği'nin yansımasıdır filmdeki görseller. Biz de onun geleneğini sürdüren Trakya İzciler Birliği Federasyonu olarak devam ediyoruz. Yine bizim de kısıtlamamız TİB birebir aynı durum. Yani okul dört duvar olan yer değildir diye başlayan o muhteşem tirat bizim için de geçerli. Çünkü öğrenme yaşamın her alanında var olmazsa yaşamımızı sürdüremeyiz. Zaten İzciliğe

de 2006 yılında oğlumu izciliğe yazdırarak başladım. İzmir'in oldukça göç alan ve ekonomik, sosyo-ekonomik dezavantajlı bir bölgesinde başladık. Sosyal güçlendirme adına göç ile gelen ve şehirde yaşayan çocukların kaynaşması üzerine kurulmuş bir projeydi. Bölge genelinde kadın liderlerin çalışması biraz sıkıntılıydı açıkçası yeri nedeniyle. Gelip giden kadın liderler azaldıkça şey yaptık biz orada, izci annesi, izci gönüllüsü gibi, izci annesi kavramı sonra geldi. Yönetici bir kurul vardı. Kurulun içinde kadınlardan oluşan bir koruyucu kurul vardı. Ben orada yer aldım. Fakat liderler gelip gitmeyince eğitimim de yeterli olduğu için ben gönüllü gibi başladım yanlarında. Bir yıl sonra lider oldum. Fakat benim yaşamımı çok değiştirdi izcilik. Yani bir çocuğun aşırı korumacı bir annesi iken aslında çocuğumun ne kadar gelişimine engel olduğumu fark ettim orada. Yaptığım şeyin iyilik değil tam tersine o çocuğun özgüveninin yıkılmasına, hayatta “ben de varım” demesine engel olduğumu fark ettim. Bütün bu çalışmalar içerisinde dedim ki benim hayatımı yani eğitilmiş bir kadın olarak, kendimi iyi bir yerde gören bir kadın olarak, benim yaşamımla ilgili bu kadar değiştiriyorsa özellikle bu göçle gelen ya da şehirde kendini iyi hissedemeyen kadınlar için muhteşem bir proje ve çocuklarıyla bir arada yapabilecekleri bir proje. İzci anneleri de orada gelişti ve bir süre sonra Konak Belediyesinde hayat bulduk. Her yıl 2000 izci ve 800 izci annesi ile muhteşem işler yaptık. Muhteşem projeler yürüttük. Yaz kampları, kış kampları, geziler, farkındalık çalışmaları... Konak Belediyesinin kadın futbolu diye bir kulüpte bir alanı vardır. Hep dünya şampiyonları kız çocuklarıyla futbol oynuyorlar ve muhteşem işler beceriyorlar, çok güzel yerdeler. Kadının toplumdaki yeri çok kıymetli, politika, politik hayattaki yeri çok kıymetli biz bütün çalışmalarımızda kadınları güçlendirme ama aile birliğini de önemseyen güçlendirme yani etik değerlerimizi aşmayan güçlendirme. Çünkü bazen hazır olmayan eğitimleri verdiğimizde kadınları dengesiz bir yaşama sokmamamız gerekiyor. Hazırlaya hazırlaya, bir üst basamağa çıkara çıkara. Hepimiz için geçerli yani benim için de böyle oldu. Çünkü deneyimleyerek yaptığım için bu kadar rahat konuşabiliyorum. Yaşamımı çok değiştirdi. Doğada yaşamak, doğadaki o hayvanlarla, ağaçlarla, gökyüzü ile. Şehirlerde hiç gökyüzünü göremiyoruz. Yıldızları, takımyıldızları hiçbir çocuk bilmiyor neredeyse. Benim hayalimdir terimle karıncayı ayırt edebilen çocuk ama gördüğü her şeyi haşere zannediyor bizim çocuklarımız ve onların asla doğal yaşam döngüsünde ne kadar kıymetli olduğunun farkında değiller. Gittiğimiz kamplarda, doğa içi kamplarda hep bunlardan bahsediyoruz. Yönümüzü nasıl bulabiliriz, güneş saatini nasıl okuyabiliriz, işte hava durumunu nasıl tahmin edebiliriz, elimizde hiçbir materyal yokken uzaklık nasıl ölçebiliriz gibi aslında teknik aynı zamanda teknik fakat doğanın bize sunduğu mucizeleri keşfetmelerini, izciliğin bir anlamı da keşşaflık zaten biliyorsunuz, iz süren demek. Yani muhteşem bir, ütöpik gibi görünse, ütopya gibi muhteşem bir yaşamın içine onları alıyoruz.

Sultan: Harikasınız. Kaç lider yapıyorsunuz bu çalışmayı?

Esin: Şu an Büyükşehir belediyesinde tek liderim ben. Fakat lider yetiştirmeyi çok önemsiyorum. Bizim Federasyonumuzda çok fazla liderimiz var. Bu konuda bize çok destek oluyorlar. Onlar daha çok, yani izcilik gönüllülük esastır. Yani profesyonel olmasını çok isterim, çünkü profesyonelleşen her işin kıymeti artıyor. Bizde ne yazık ki amatör yaptığınız çalışmalar bir süre sonra sanki birilerinin isteğiyle devam ediyormuşsunuz gibi geliyor ama profesyonel olduğunda işlerin çok daha hızlı ilerlediğine inanıyorum. Amacım da bu işi olabildiğince profesyonel hale getirmek. Bazen 3 lider, bazen 23 lider. O an kim hazırsa yanımızda hepsi. Çok aktif bir şekilde, şehrin içinde varız. Çünkü izcilik özel giysili bir kıyafet. Fular var, sembolik çerçeve dediğimiz tüm dünyada değişmez ritüelleri ve görselleri var. İzci selamı yani üç parmağınızı kaldırırsın başparmağınızla küçük parmağınızı tutarsınız. Yaptığınız bu hareket dünya üzerindeki izci selamıdır. Dünya üzerinde bütün izciler sol eliyle tokalaşır. Fularları vardır, fularlarının renkleri vardır. Siz bunlardan onların hiyerarşik yapısını öğrenirsiniz. Tahtalarımız vardır eğitimci liderlerin 2, 3, 4, ona bakarak eğitim kadrosunun neresinde olduğunu görürsünüz. Bir sürü armalarımız vardır. Bu armalarla yetkinliklerimizi görürsünüz. Hakikaten sizi bir sonraki aşamaya o kadar hızlı hazırlar ki, diyelim keşifle ilgili bir çalışma yapıyorsunuz, keşif armasını almak için keşifle ilgili en az beş tane terimi bilmeniz ve çok net anlatabilmeniz gerekir, en az üç doğa yürüyüşü yapmanız gerekir, en az işte teknik işaretlerin 20 tanesini bilmeniz gerekir, harita okumanız gerekir, pusula okumanız gerekir gibi bunları kazanım olarak elde ettiğinizde size o arma verilir ve siz göğsünüzü gere gere “ben keşif armasını taşıyorum” diyebilirsiniz. Bunu gören herkes de “evet bu kişi doğada keşif yapabilen, teknik işaret okuyabilen, o teknik beceriye sahiptir” denmesine sebep olur. Şunu gösteriyor, semboller yaşamımızı yönetiyor aslında.

Sultan: Harika.

Esin: Biz de bu sembolleri üzerimize taşımaktan çok keyif alıyoruz.

Sultan: İzcilik çalışması ile Soroptimist Kulübü çalışmaları başa baş gidiyor mu, bir araya gelebiliyor mu?

Esin: Şöyle ki çok yeni ben Soroptimist ailesine üyeyim. Ortak çalışmaları hep yapmak istiyoruz. Bizim İzmir'in Dünya İzcilik Başkenti ilanında benim Soroptimist kız kardeş yönetim kurulu, yönetim kurulumuz bizim ziyaretimizdeydi, yanımızdaydı. Hep bir arada ve yan yana yürümeyi hedefliyoruz amacımız bu zaten.

Sultan: Bir de üzuldüm doğrusu. Bu sadece İzmir'le mi acaba sınırlı diye düşündüm. Daha genişletmeyi düşünüyor musunuz?

Esin: İzçiliği mi?

Sultan: Evet. İzçiliği, Soroptimist Kulüple bağlantıyı.

Esin: Soroptimist Kulüple var. Şöyle ki her ilde, pek çok ilde diyeyim Soroptimist kulüplerimiz. İzçiliğimiz de devam ediyor. İstanbul'da aktif, Sakarya'da aktif, Ankara'da aktif, pek çok ilde var. Fakat engelli izciliği daha çok İzmir üzerinden, yani melek izcilik dediğimiz kavram İzmir üzerinden daha çok ilerliyor. Çok istiyorum, her ilde açalım, bu tür özel eğitim almış, özel eğitim tekniklerini bilen ve bizim deneyimlerimizi paylaşarak yetiştirdiğiniz pek çok engellilik alanında çalışan liderlerimiz olsun istiyorum. Bir de şöyle bir hayalim var: “Enlider” dediğimiz. Tam bir lider kadrosu olmayacak ama izci gönüllüsüyle liderlik arasında, lider yardımcılığı gibi, engelli bireylerden oluşan liderlik kadrosu. Çünkü en güzel kendilerini onlar ifade edebiliyorlar ve bu alanda belki tam anlamıyla sorumluluk almalarında ya da tabii ki sıkıntı olmayan durumlar olabilir ama her engel grubunda ne yazık ki bu sorumluluğu veremeyebiliyoruz. Ama enlider kadrosunu geliştirip, bunun standartlarını oluşturabilirsek, çünkü Trakya İzçiler Birliği, İSO belgesi olan, standartları olan bir kuruluş, bir federasyon, onun üzerine çalışıyoruz. Enlider kavramını geliştirip engelli bireylerden liderler yapmayı hedefliyoruz. Onların da bizim desteğimizle, onların bize desteğiyle, hep birlikte yani onların bize desteği bizim onlarla desteğimiz olsun ve bu hareket yapıyorsun diye. Çok fazla enlider, işte normal, engelli olmayan, normal kavramı ne kadar normalse onu da bilmiyorum, çünkü hepimiz normaliz. Kavramlar birbirine giriyor bir süre sonra sosyal hizmet alanında ne yazık ki. Mesleki deformasyon mudur bilmiyorum ama herkes izci olsun istiyorum. Çünkü ailemdeki herkes, 18 yaşını geçmiş herkes izci lideri, konu komşu, mahalle, herkesi izcilikte tanıştırmak istiyorum. Bu gittikçe genişliyor. İlçem olsun, ilim olsun, ülkem olsun diye. Dünyaya kadar yayılsın, herkes izci olsun istiyorum.

Sultan: Şu geldi aklıma. Özel eğitim bölümlerinde bir izci liderliği dersi koymak lazım.

Esin: Evet.

Sultan: Onlar engellerle çalışırken izci lideri olarak da çalışsın, ne kadar güzel olur.

Esin: Özel eğitim özellikle birebir uygulanıyor bizde. Daha çok, çünkü özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar birebir eğitim alır sonuçta. En büyük sıkıntılarımızdan birisi bizim buydu. Yani eğitim alması gereken, bireysel eğitim programı hazırladığınız çocukla birebir çalışırken sıkıntı yok. Ama yanında bir çocuk daha geldiğinde, o dikkatinin dağılmasını ya da aynı akran eğitimi ile beraber öğrenmesini, görerek öğrenmesini, işte arkadaşının yaptığından da bir şeyler öğrenmesini, duyarak öğrenmesini geliştirmek için ben hep grup çalışması yapmayı önemişiyorum. Çünkü asıl rehabilitasyon, asıl özel eğitim orada başlıyor. Çünkü çocuklarımız, özel gereksinimli çocuklarımız birebir yaşamını sürdürmeyecekler. Çünkü bir süre sonra bu yük hep ebeveynin, özellikle de kadının üzerine kalıyor. Öyle çalışmalar yapmalıyız ki hem tek başına hem de grup içinde kendinin yaşamını sürdürebilir hale getirmeliyiz. Amacımız yeri geldiğinde her zaman akademik okul yazarlık değil, günlük okul yazarlık bizim için daha kıymetli. Otobüsünün numarasını bilsin ya da alacağı

materyallerin adını bilsin, markasını bilsin ya da parayı okuyabilsin. Yoksa akademik belki bir kariyer, o kadar gelişim sağlayamayacak çocuğumuza. Bazen bu konuda çok zorluyor olabiliriz ama yani hayatın nasılsa günlük yaşam becerilerinin kazanılması bazen akademik becerilerden çok daha kıymetli oluyor

Sultan: Çok teşekkür ederim.

Esin: Ben teşekkür ederim

Sultan: Çok zihin açıcı bir röportajdı benim için. Çok teşekkür ederim. Emeklerinize sağlık, Umudun Kadınlarının da eminim ki bundan alacakları çok mesaj olacak. Sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicileri. Bugün Esin Akgül’le birlikteydik ona emekleri için çok teşekkür ediyorum. Belki de çalışmaları genişletmek için bir röportaj daha yaparız diye söz almaya çalışacağım. Sevgilerle.

Esin: İzci sözü.

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

YAŞAR NEZİHE BÜKÜLMEZ

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

“Eskiden kadın deyince eve ve mutfığa esir bir mahlûk akla gelirken bugün kadınların, milli gelişimin en önemli göstergesi olduğu anlaşılmıştır. Niçin biz kendimiz için çalışırken Anadolu kadını için de çalışmıyoruz? Onlar erkeğin, tarlanın, her şeyin esiridirler.” der Yaşar Nezihe Bükülmez.

Yaşar Nezihe Bükülmez, 27 Ocak 1882 tarihinde, İstanbul Şehremini’de dünyaya gelir. Yaşar isminin verilme nedeni, kendisinden önce doğan iki kardeşinin ölmüş olmasıdır. Babası merhametsiz biridir. Yaşar’ın hayatı çok zorlu geçer. Annesini küçük yaşta kaybeder, merhametsiz dediği babası ve teyze dediği kişi onu büyötmeye başlar. Babası okula gitmesine izin vermez. Kendisi okula gider, kaydolur. Babası bunu öğrenince onu evden kovar. O inatla okula devam eder. Okulu yarım bırakır. Komşularından biçki, dikiş, nakış öğrenir.

Edebiyatta aruz şiir yazmayı kendi kendine öğrenir. İlk şiirlerini ‘Malumat ve Terraki, Nazikter’ dergilerinde Mazlume, Mehçure, Mahmure takma adlarıyla yayımlar. 1923 yılı mayıs ayında, ‘bir Mayıs’ şiirini yazar.

Evliliklerinden çok yara almış, kaybettiği çocuklarının yası ve geçim sıkıntılarını şiirlerine yansıtmıştır. İlk evliliği uzun sürmez. Hayatını bağladığı ve darbesiyle yıkıldığı ikinci eşiyile beş buçuk yıl evli kalır. Sedat, Suat ve Vedat isimli üç oğlu olur. Eşi oldukça tutarsızdır. Başka bir kadına

âşık olup evi terk eder. Sedat ve Suat açlıktan ölür. Bu yüzden eşini hiç affetmez. Erkeklerle ilişkin düşüncelerini şiirle anlatır.

Zehirli güllere benzer bu zalim erkekler

Zehirleriyle bizi fenaya sürüklerler

Temas etmeyelim o zehirli güllere biz

Fakat bu defa emin ol, fena zehirleniriz.

Açlık, sıkıntı ve mahrumiyetle dolu savaş yıllarından sonra Cumhuriyet'in ilk yıllarında Yaşar'ın nasıl geçindiğini el yazısıyla yazıp Taha Toros'a teslim ettiği mektuptan öğreniyoruz.

17 sene Çocuk Esirgeme Derneği'ne, Kızılay'a iş işlemiş, Şark Eşya Pazarında işçilik yapmış, darphanede İstiklal Madalyalarının kurdelelerini dikmiştir. Daha sonra Mısır'lı Prenses Tefrika Hanım'dan beş sene boyunca ayda beş lira alır. 1912 yılında ölen babasından 42 buçuk lira maaşla geçinemez. Bu miktarı protesto etmek için gazetelere bir mektup yollar.

İlk kadın işçi şair, ilk sosyalist kadın şairdir. Sosyalizm konulu araştırmaların çoğunda yer alır. Sosyalist içerikleri olduğu ileri sürülen 4 şiirinden dolayı komünizm suçlamasıyla tutuklanır.

İlk şiir kitabı 'Bir Deste Menekşe'yi' yayınlar. Kadınlar Dünyası Dergisinde düzenli olarak yazmaya başlar. Osmanlı kadınları için çıkan bu dergi, bu dönemde önemli bir atılım sayılır. Bu dergide, Müslüman kadınların peçesiz resimleri ilk kez yayımlanır. Bu resimler arasında Yaşar da bulunur.

Basın dünyasında hiç görülmemiş bir grev yaşanır. Bu greve destek veren Yaşar, 'Gazete Sahiplerine' isimli bir şiir yazar. 18 Eylül 1923 yılında çıkan bu şiir, haksızlığa uğrayan işçileri savunur.

Aydınlık'ta şiir yazması, Amele Cemiyeti'ne üye olması, grevlere destek vermesi nedeniyle 3 Haziran 1925 günü komünistlik suçlamasıyla gözaltına alınır.

Yaşar, emek mücadelesi ve toplumsal cinsiyet mücadelesi vermiştir. 1934 yılında çıkan Soyadı Kanunu'ndan sonra 'Bükülmez' soyadını almıştır. 250'den fazla şiiri bestelenmiş, şiirlerini, Urfa'da Gazelhanlar dile getirmişlerdir.

5 Kasım 1971 günü, bu dünyadan göçmüştür. Tam da soyadına yaraşır şekilde yaşamış, kimseye boyun eğmemiştir. Senin yolun, biz kadınlara aydınlık yol olsun.

12 Mayıs 2023

KADININ KADINA ZULMÜ ŞİDDET UYGULAYICISI OLARAK KADIN

Yazan: Buket BAŞARAN AKKAYA

bakkaya35@hotmail.com

Cinsiyet ayrımcılığı üzerine kurulu olan erkek egemen sistemde kadın sadece sistem ve onun birincil temsilcisi erkek tarafından değil, belli koşullarda hemcinsi tarafından da eziliyor.

Kadına şiddet uygulayan kadın olgusunu, edebiyatımızın başlıca yazarları eserlerine konu etmiş. Yeşilçam da çoğu filmlerini bu eserlerden uyarlayıp toplum içindeki kadın tiplerini, onların sorunlarını ve hayat içindeki savruluşlarını Beyaz Perdeye taşımıştır. Bu filmler; Aliye Rona, Bedia Muvahhit, Türkan Şoray, Belgin Doruk, Hülya Koçyiğit, Filiz Akın, Suzan Avcı gibi dönemin yıldızlarıyla hanım ağa, köylü kadın, şehirli kadın, hizmetçi, patronu baştan çıkaran sekreter, pavyona düşen fakir kız, iftiraya uğrayan namuslu kadın, fakir erkeğe kaçan zengin kız gibi tiplerle sanat topluma ayna tutmuştur.

O yıllarda bu melodramlar, kadın sorunlarına çözüm üretemese de kendilerini buldukları, yüzleştikleri hatta kimseye dillendiremedikleri hayallerini yaşamak için bir fırsattır. Filmlerdeki kahramanları kimi zaman hayranlıkla, kimi zaman öfkeyle izleseler de sinema kadınlar için soluklanabildikleri yegâne yerdir ve o filmlerdeki tipler, abartılsa da toplumda yaşayan kadın örneklerindendir.

1960'lı yıllarda topluma sunulan bu tipler ve onların yaşadıkları yazık ki günümüzde de geçerli. Toplumdaki eğitim sorunları, geleneklere körü körüne bağlanma durumu besliyor, kadınlar da bu sancılı ortama doğuyor. Çocuk yaşta evlendirilen kadın, baba evinden yani kız evlat kimliğiyle yok sayıldığı bir dünyadan koca evine, yine yok sayılacağı başka bir dünyaya yolculanıyor. Eş, ana, hizmetçi, aşçı giysileri ona sorulmadan giydiriliyor. Kadın, gerdek gecesini kanlı çarşafı bekâretinin kanıtı olarak kapıda bekleyen kayınvalidesine teslim ediyor. Bu teslimatı yapan kadın aynı geleneği kendi gelinine de dayatıyor. Yani pamuklara sarıp sarmalayarak büyüttüğü oğullarının eşlerine, tıpkı gelinken kayınvalidesinden çektiklerini reva görüyor. Çünkü kayınvalide olma sırası onda ve o bunun tadını çıkarmak istiyor. Böylece tüm bunlara maruz kalan kadınlar aynı süreçleri hem kızları hem de gelinleri üzerinden sürdürmeyi olağan sayıyorlar.

Kentlerdeyse durum biraz daha farklı... Eğitim düzeyi kırsala oranla yüksek olsa da kadının kadına şiddeti, kentlerde farklı dinamiklerle çıkıyor karşımıza. Kız ya da oğlan annesi olmak çok da önemli değil kentlerde... Eğer bir kadın, oğlan evlat sahibi ise göğsünü gere gere, gelininin onayı olmaksızın oğlunun evine yerleşebiliyor. Bunu oğlan evlat doğurmuş olmanın ödülü olarak görüyor. Ancak bu her zaman böyle olmayabilir. Uyumlu bir gelin kayınvalide birlikteliği varsa sorun yok ama a maç üzüm yemek değil de bağcıyı kovmaksa burada da hangi taraf güçlüyse karşı tarafa şiddet uygulayabiliyor. Eğer bir kadın kız evlat sahibi ise durumu daha da vahim. Ne olursa olsun, el oluyor kızının kapısında.

Aile içindeki kadının kadına şiddetine yine anne kız ilişkisinden bakılacak olursa... Hayatta kendini arzu ettiği gibi var edememiş anne içsel bir dürtüyle yaşayamadıklarını, yapamadıklarını kızından bekliyor. Bunu gerçekleştirmek için de ona duygusal şiddet uyguluyor. Örneğin, kızına eş seçiminden eğitimine kadar kendi doğrularını dayatması...

Bir başka duygusal şiddetse doğum sonrası gerçekleşiyor. Kız çocuğunu kucağına alan anne, oğlan anası olma ayrıcalığını o anda kaybediyor. Oysa genetik bilimi doğacak çocuğun cinsiyetini babanın belirlediğini kanıtladı. Fakat bu bilgi toplumun pek çok kesimi tarafından ya bilinmez ya da kabul edilmez.

Kimi zaman komik olaylara, kimi zaman da trajik çatışmalara neden olan, yarışa giren, birbirlerinin eksikliklerinden zevk alan eltiler ya da gelin görümce çekişmelerine de hâlâ tanık oluyoruz.

Toplumumuzda kadınların işgücüne katılımı ne yazık ki beklenen düzeyde değil. Kırsal kesimdeki çalışan kadın ücretsiz aile işçisi konumundayken, kentteki çoğu kadına da ev kadınlığı rolü uygun görülüyor. 2015 yılının verilerine göre nüfusun %49,8'ini kadınlar oluşturuyor ve toplam nüfus içinde okuma yazma bilen kadın sayısı nüfusun 1/5'i kadar. Her iki cinsin iş hayatına katılımında ise erkekler toplam istihdamda kadınların iki katı. Kadınların işgücüne katılma oranı eğitimlerinin yüksekliğiyle doğru orantıda artıyor olmakla birlikte tüm düzeylerde erkeklerden daha az kazandıkları da tespit edilen başka bir gerçek. İş yaşamının hemen her aşamasında erkeklerle kıyasıya rekabet içinde olmak zorunda bırakılan kadının, işyerindeki diğer kadınlarla ilişkisine baktığımızdaysa durum ne yazık ki yine kadınların aleyhinde.

Sistem tarafından çeşitli nedenlerle ezilen, şiddete maruz kalan kadın ne yazık ki hemcinsleri tarafından da eziliyor. Aslında bu da yine sistemin dolambaçlı yoldan kadına dayatması olarak karşımıza çıkıyor. Bu tuzağa düşen kadının da durumun farkında olmaması, farkındaysa da kabul etmemesi olasıdır.

Kadına iş hayatında yükselmenin kapıları ancak toplumun ona yüklediği 'şefkatli anne' rolünden çıkmasıyla açılabilir. Böylece yönetici olmak isteyen kadın kendinde 'otoriter baba' imajını yerleştirmeye ve pekiştirmeye başlıyor. Bu nedenle iş hayatında yükselme kaydeden çoğu kadın kadınsı özelliklerini kaybediyor ve bu duruma ilk tepki, doğal olarak iş arkadaşı olan diğer kadınlardan geliyor.

Kendi doğal rolünden uzaklaşarak yönetim basamaklarını tırmanan kadının diğer kadınları ezerek yönetme durumuna Kraliçe Arı Sendromu denir. Yani diğer deyişle kadın çalışanın bir başka kadın çalışana mobbing uygulamasıdır ve bu tür yöneticiler genellikle çevrelerinde çalışan başka kadın istemezler.

Ayrıca yönetici pozisyonuna yükselebilen kadınların, bu konuma gelene kadar, cinsiyet ayrımcı yaklaşımlar sebebiyle erkek çalışanlara göre çok daha fazla çaba göstermeleri gerekmiştir. Hedefledikleri konuma gelen kadın yöneticiler, diğer kadın çalışanların da yükselmek için aynı sıkıntıları yaşaması gerektiğini düşünürler.

Çalışma hayatında cinsiyet odaklı ayrımcılıkların giderilmesi durumunda, kadın yöneticilerin diğer kadın çalışanlara karşı olumsuz tavır sergilemesine sebep olan Kraliçe Arı Sendromu da ortadan kalkacaktır.

Günümüzde geçerliliğini yitirmiş deyimler, atasözleri, gelenekler, örf ve âdetler, sınıf farklılıkları, eğitimsizlik, bilgisizlikten ya da özgüven eksikliğinden kaynaklanan bu gibi sorunların üstesinden gelmeyi ötelemek kadını yaşamda ötekileştiriyor.

Kadınlar gelişime daha açık olsalar da toplum olarak değişime ve dönüşüme hazır değiller ve kuşatılmış kadını aşağıya çeken geleneksel ya da içsel faktörler var. Bunlar yok edilmedikçe kadının kadına şiddeti sorununa bir çözüm üretilmesi olası değil. Değişim aile içindeki bireylerle başlar. Özellikle Anadolu’da genel olarak ‘değişen bizden değildir’ algısı vardır. Bunu yıkmak, yerine yenilerini koymak bir eğitim sürecidir. Bunun için devletin halk eğitime yaklaşımında kadın örgütlerinin yaygınlaşmasında bir yenilenmeye gitmesi gerekir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Taşkın, Prof Dr. Lale. *Cinselliğin Anlamı, Toplumsal Değerler ve Sorumluluk*. 2015.
- Prof. Bulut A. *Cinsel Sağlık Eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim ve İnsan Kaynağı Geliştirme Vakfı Yayını.
- Prof. Özgüven E.İ. *Cinsellik ve Cinsel Yaşam*. Ankara, PDREM yayınları.
- *CETAD Cinsel Eğitim ve Tedavi Araştırma Merkezi Eğitim Modülleri*.
<http://www.cetad.org.tr/>
- *Kaos GL*. Mart 2016.

AÇKEN BEN BEN DEĞİLİM AÇLIĞIMI YOK ETMELİYİM

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Saat 16 sıralarında yorgun argın eve geldim. Bu da yetmez gibi bahçeye çıktım; yerlere dökülen yaprakları toplayıp ardından da taşlığı bir güzel yıkadım. Bu arada bahçenin küçük sahipleri de çevremi sarmıştı. Hele bir tanesi vardı ki bahçeyi sahiplenmekle kalmamış, beni de

kendine sahip seçmişti. Oysa benim resmi olarak bir tane kedim vardı. Onun da adı kuzu'ydu. Kuzu bahçeye çıkınca içeriye almak için ona seslendiğimde pencerenin önüne öteki geliyor, ellerimin altına girip kendisini sevdirmeye çalışıyordu. Ben de ona, "Sen Kuzu musun? Sen kedisin; senin adın Kedi!" diyordum.

Her neyse, bu küçük açlara, gidip evden makarna getirdim ve karınları iyice doydu.

Bahçeden mutfağa girdiğimde ben de açlıktan ölüyordum.

İlk işim, çabuk tarafından bir çay demlemek oldu. O an canım ne çektiyse masaya koydum. Çemen, dolma, salatalık, zeytin, reçel vs. bir de eve gelirken aldığım çiçek ekmeklerden birini masaya koydum. Çayımı doldurarak sonunda ben de sofraya kuruldum.

Fakat ne yaparsam yapayım, ne yersem yiyeyim bir türlü karnım doymuyordu. Neredeyse çiçek ekmek bitmek üzereyken bir kâse reçelin de dibi görünmüşken hala açlıktan kıvranıyordum.

Hani televizyondaki bir reklamda "Açken sen, sen değilsin; açlığını yok et!" diyordu ya; gerçekten de açken ben, ben değildim, açlığımı da yok edemiyordum. Uzun süre aç kalmam şekerimin düşmesine neden olmuştu ve ben ne kadar yedim, kaç bardak çay içtim, artık hesaplayamaz olmuştum.

Tanrım, açlık ne dayanılmaz şeydi. İşte bu yüzden aç kedilerin de neler hissettiğini çok iyi anlayabiliyordum. Aç insanları da anlıyordum ama onlara uzanmaya gücüm yetmezdi. Bu küçük yaratıklar zararsızdı, minnet doluydu; azla yetiniyorlardı. O minik yürekler sevgime, sevgiyle karşılık veriyorlardı.

Aylar sonra bu Kedi adındaki kedi, hamile kaldı ve bir süre sonra da doğurdu. Başka bahçeye yavru olduğundan doğum anını görmedim. Fakat kendisini benim kedim sanan bu kedi, çok kötü bir şey yaptı. Daha yavruları memedeyken onları getirip bizim bahçeye attı. Kendisi de her gün yukarıdan onları izlemekle yetindi. Nasılsa karınlarını doyuran biri vardı. Arada kendisi de yavruların yemeklerinden gizli gizli nasipleniyordu.

Yavrular öyle küçüklerdi ki sanki iki minik yumaktılar. Sarı beyaz renklerini annelerinden almışlardı. Daha miyavlamasını bile beceremiyorlardı.

Günler geçti, yavrular büyümeye, serpilmeye başladı. Artık ufak tefek kemiklerden, Kuzu'nun mamasından yemeye bile başlamışlardı.

Böyle her şey yolundayken bir düşüncedir aldı beni. Yine ben gidersem onlar ne olacaktı? Zaten önceleri de hep bir yerlerden gitmemiş miydim? Hele şimdi bir evim yokken, bir kiracıyken, bu gitmeler hep olacaktı. Neden sanki bir yerlere, bir şeylere dahası birilerine bağlanıyor sonra da vazgeçmek, kopmak zorunda kalıyordum? İşte işin en zor yanı da buydu. Oysa bağlanmak, sevmek, o güzel anı yaşayabilmek ne doyulmaz bir hazdı. Demek yaşam böyle bir şeydi. Hem veriyor hem alıyor, var ediyor sonra da parçalayıp yok ediyordu.

O halde sorun yaşamda değil bende; bizdeydi. Aslında çözüm de bizde. Herkesi, her şeyi olduğu gibi kabulleniştiydi çözüm.

Bahçenin yeni sahipleri büyüdükçe ortalığı da çok kirletiyorlardı. Zaten yeteri kadar gelişmişlerdi. Artık onları daha fazla sahiplenmeden bir şeyler yapmak gerekiyordu.

Sonunda kapı komşumla kararlaştırdığımız gibi onları alıp dışarı sokağa koyup apartmanın yanındaki garajda beslemeye devam edecektik.

Öyle de yaptık ama yavruları kapının önüne çıkarır çıkarmaz gerisin geri içeri dönüp doğruca bodruma kaçtılar. Yani sonuç olarak ne onlar benden vazgeçmiş ne de ben onları unutabilmişim.

ARIKOVANI

EĞİTİM DİREKTÖRÜ FATOŞ FLOYD

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Eylem YURTSEVER

eylemyurtsever@gmail.com

KONUK: FATOŞ FLOYD

SESLENDİREN: Münevver ERTÜRK

Eylem: Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Fatoş: İstanbul doğumluyum. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi mezunuyum. Mezun olduğum yaz iki beyin ameliyatı geçirdim ve kör oldum. Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji mezunuyum. Mezun olduktan sonra anladım ki, bir kör olarak Türkiye'nin ve dünyanın verebileceği en iyi eğitimi aldığım halde körlük eğitimim olmadığı için kesinlikle bir iş bulamayacaktım. Körlük eğitimi almak için Amerika'ya geldim. Bir sene burada kaldım. Üç ay rehabilitasyon eğitimi aldım. Diğer dokuz ay rehabilitasyon uzmanlığı eğitimi aldım ve geri döndüm. Altı Nokta Körler Rehabilitasyon Merkezi'nde bir sene çalıştım. Amerika'da eşimle tanışmıştım. Eşim bir yıl sonra Türkiye'ye geldi. Türkiye'de evlendik ve Amerika'ya geldim. Geldikten aşağı yukarı beş sene sonra burada master yaptım psikoloji üzerine. On dokuz senedir Nebraska Rehabilitasyon Merkezi'nin direktörü olarak çalışıyorum.

Eylem: Bir Türk olarak direktör olma aşamasına nasıl geldiğinizi anlatabilir misiniz? Gerçi Amerika'da yabancı kavramı yoktur muhtemelen; ama nasıl uyum sağlayabildiniz?

Fatoş: Tabii direktör olarak başlamadım ben rehabilitasyon hayatıma. Amerika'ya geldikten üç ay sonra, Bağımsızlık Merkezleri diye yerler var burada, oralarda yalnızca körler için olmayan, yani tüm engelliler için olan rehabilitasyondan ziyade, şehirdeki engelliler için ne tür şartlarda yardım edilebilir. Diyelim ki bir arkadaş tekerlekli sandalye kullanıyor. Hangi binalar onun için

uygundur? Hangi binalarda kiralık apartman bulabilir şeklinde işlerle ilgilenen bu tür merkezlerde bir yıl çalıştım.

Eylem: Nasıl bir sistem vardı? Gönüllü olarak mı çalıştınız?

Fatoş: Mahkemelerde aracılık yapılıyor. Yani İki grup karşılıklı bir araya getiriliyor. Mediation (arabuluculuk, uzlaştırma) diyoruz. Mahkemeye gitmeden önce bir anlaşmaya varılırsa o anlaşma uygulanıyor; yoksa mahkemeye çıkılıyor.

Eylem: Ne tür mahkemeler?

Fatoş: Daha çok günlük hayattaki mahkemeler. Diyelim ki araba kazası oldu. Kim kime ne kadar para verilecek gibi anlaşmalar.

O anlaşmaları idare eden kişi olma eğitiminden geçtim ve bir sene de bu mahkemelerde çalıştım.

Eylem: Bu mahkemelerde bir psikoloğun çalışması gerekiyordu değil mi? Psikolog olarak mı?

Fatoş: Yoo, hayır. Bu avukat da olabilirdi, psikolog da... Yani belirli bir branşta eğitim alman şart değil. Tabii ki üniversite mezunu olmanı istiyorlar. Yalnızca onun eğitiminden geçmek lazım. Ben çok şanslıyım; çünkü uzlaştırma kavramı burada o sene başlamıştı ve ben ilk eğitim alanlardan biriydim. Ondan sonra eşim iş değiştirdi ve başka bir şehre taşındık. Orda ben rehabilitasyon merkezinde ilk defa geçici olarak çalıştım. Ben yemek yapmayı çok severim ve çok da güzel yaparım. Bir arkadaş işten ayrıldı. Geçici olarak beni işe aldılar. Kişisel idare eğitimi vermem için.

Yani yemek, temizlik, ütü yapma... eğitimi.

Sonra masterıma başladım tekrar. Yine mastera devam ederken başka bir arkadaş işten ayrıldı. Bir müddet yapıp yapamayacağımı tekrar sordular. Ben yine çalışmaya başladım. Yirmi saatten kırk saate çıktı. Kırk saatten elli saate... Dediler ki: “Bu işi yapacaksan bari başvur.” Başvurdum... Kanıma girdi rehabilitasyon.

Eylem: Kişisel idare eğitimi verdikten sonraki göreviniz neydi?

Fatoş: O zaman merkezde değil de kişilerin evlerine gidip eğitim veriyordum. Yaşadığım şehirde o zaman merkez yoktu. Onun için aşağı yukarı dört-beş saat uzaklıktaki evlere gidip ne lazımsa, kabartma yazıdan tut (Braille) baston eğitimine, günlük yaşama, yani ne gerekiyorsa onu öğretiyordum.

Ben Nebraska’daki rehabilitasyona direktör olarak gelmeden önce aşağı yukarı on yıldır değişik görevlerde çalıştım.

Eylem: Peki, Amerika’da nasıl bir rehabilitasyon sistemi olduğundan biraz bahseder misiniz?

Fatoş: Bir kanun çıkarttı ve dedi ki, “Her eyalet kendi sistemini kuracak ve engellilere eğitim verecek.” Bizim bütçemizin yüzde sekseni federal hükümetten, yüzde yirmisi de eyaletten geliyor.

Bazı eyaletlerde tüm engelliler bir kurumun altında. Yani tüm çalışanlar bütün engellilere hizmet verebiliyor.

Ben aynı zamanda National Federation of the Blind'ın (BKZ: <https://nfb.org/>) otuz iki senedir üyesiyim. Bizim anlayışımız/inancımız: Körlerin o kadar özel bir eğitime ihtiyacı var ki, rehabilitasyonun ayrı olması lazım; çünkü diğer engellilerin oranına bakılacak olursa biz çok azınlıktayız. Dolayısıyla eğer hizmetleri aynı grubun altına koyarsak arada kaynayıp gidiyoruz. Onun için bilhassa Nebraska'da ve birkaç eyalette başından beri diğer engelli grupları bir kurumun altındaydı ve körler için ayrı bir rehabilitasyon vardı. Dolayısıyla körlük için özelleştik biz. Aynı zamanda bu kanuna göre; "Eğer körsen körlük kurumundan eğitim alabiliyorsun. Eğer körlüğün yanında ikinci ve üçüncü engelin varsa yine aynı kurumdan alıyorsun."

Dolayısıyla biz, düşünebileceğin her engelliye hizmet vermek durumundayız. Uzmanlık alanımız körlük olduğu halde diğer alanlar hakkında da çok bilgimiz var; çünkü diyelim ki hem körsün, aynı zamanda da zihinsel engellisin. Eğitimi yine biz veriyoruz.

Otistik ve kör olanlar var, kör ve işitme engelli olanlar var...

Eylem: Nasıl bir eğitim sisteminiz var?

Fatoş: Nebraska'da bir milyon iki yüz bin kişiyiz. Tüm eyalet. Bir ucundan öbür ucuna arabayla gittiğinde dokuz saat. Tarım ve hayvancılık olduğu için kasabalar arasındaki mesafe çok uzun. Onun için bizim altı ofisimiz var. Her ofiste rehabilitasyon uzmanları çalışıyor ve o ofiste çalışanlar evlere gidip önce orada servis veriyorlar.

Merkezimiz Nebraska'nın başşehirinde. Apartmanlarımız da var. Diğer dıştaki ofislerimizde görev alan rehabilitasyon uzmanları bizim merkezden yararlanacak öğrencileri varsa merkeze getiriyorlar. İlk başta bir tur veriyoruz.

Eylem: Tur derken?

Fatoş: Uzman arkadaşla öğrenci geliyor. İki saat merkezde neler yaptığımızı görüyor. Merkezdeki öğrencilerle yemek yiyor. Onlarla konuşuyor. Sonunda hizmetimizden yararlanacağına karar verdiğinde ikinci aşama olarak; üç gün boyunca bizim apartmanlarda kalıyor. Öğrenci gibi her gün geliyor sekiz saat, bir başka öğrencinin gözetiminde üç günü geçiriyor. Eğer istediğine tam olarak karar veriyorsa altı ayla dokuz ay arasında gelip her gün sekiz saat ofiste, akşam da üç saat apartmanda, hafta sonu etkinliklerimize katılmak zorunda.

Yani haftalık eğitim dolu dolu kırk beş-elli saat arasında.

Eylem: Peki nasıl bir program var? Mesela ilk gelen birisine önce ne öğretiyorsunuz?

Fatoş: Her gelen öğrenci aynı eğitimi alıyor. Bizde seçme yok. Yani her öğrenci baston eğitimi, Braille, bilgisayar, kişisel idare/apartman yaşamı, günlük yaşam, yemek, temizlik eğitimi alıyor. Aynı zamanda bizim marangozluk atölyemiz var.

Bu atölyede öğrenciler marangozluk öğrenmiyorlar. Orada kendilerine güvenlerinin gelmesini sağlamak için...

Geliyor, elektrikli, bayağı büyük makineleri kullanmasını öğreniyorlar. Sonunda kendi seçtiği bir ahşap eşya yaratıyor, onu alıyor ve evine götürüyor.

Bu yemek masası, kitaplık... ne içinden geliyorsa o olabilir.

Onun için ilk geldiği günden itibaren baston eğitmenimizle veya apartmanda çalışan kişiyle birlikte otobüse binip merkeze gelmeyi, merkezden çıkıp apartmana dönmeyi öğreniyor. Aşağı yukarı yirmi dakikalık bir otobüs yolculuğuyla geliniyor.

Yaşadıkları yerle merkez özellikle ayrı yerde. Yani ilk günden baston eğitimine başlıyor. İlk günden öğlen yemeği için yemek getirmek zorunda; çünkü bizim kafeteryamız yok. Kendi yemeğini kendi yapmalı. Bir sandviç bile olsa, ilk günden onu getirmesi lazım.

İlk günden apartman görevlisiyle birlikte alışverişe gidiyor. Bir-iki haftalık malzemeyi alıyor. Eğer yemek yapmayı bilmiyorsa o zaman mikrodalgada pişirebileceği şeyler ya da sandviçlik malzeme alıyor.

Yemek yapmayı öğrendikten sonra evde değişik şeyler yapmaya başlıyor. Bütün dairelerin tam teşekküllü mutfakları var. Banyo, mutfak, yatma yeri, oturma yeri. Temizliği ve diğer her şeyi de o dairelerde yaşayan öğrencilere ait.

İlk günden itibaren yaşamı öğrenmeye başlıyor.

Eylem: Merkeziniz nasıl bir yer?

Fatoş: Merkezimiz dört katlı bir binanın ilk katında. Binaanın ilk katı tamamen bize ait. Biz binanın doğu tarafındayız. Batı tarafında da Lincon'un rehabilitasyon ofisi var. Bahsetmiştim hani, rehabilitasyon uzmanları evlere gidip eğitim veriyorlar, işte onların ofisi...

İki tane mutfağımız var. Gaz mutfağımız ve elektrik mutfağımız. Onların yanında yemekhane var.; ama yemekhanede biz yemek vermiyoruz. Öğrencilerin yemek yapmalarının veya günlük yaşamda her dersin belirli dönüm noktaları var. Bir dönüm noktasında iki üç ay sonra, öğrenci dört-beş kişi çağırıyor yemek alışverişi, yemek ve yemek sonrası temizlik o öğrenciye ait. O sınavları yapmak için yemekhane var.

Eylem: Yani uygulama alanı.

Fatoş: Evet. Aynı sizin evinizdeki yemek salonu gibi... Sofrayı nasıl kuracaksın, nasıl dekore edeceksin, hangi tabakları kullanacaksın... Yani sanki evinde bir parti veriyormuşsun gibi. Yalnızca yemek yapmak değil. Diyelim ki şeker hastası olan bir arkadaşın var veya Müslüman... Domuz eti yemiyor... Nasıl yemek yapacak. Her şeyi başından düşünecek.

Ondan sonra bilgisayarların bulunduğu bölüm var. Beş bilgisayar. Mac bilgisayarından tut, Windows 7, Windows 8... Ne istersen var. Aynı zamanda öğrencilere ait bir odamız var. Orda ayrıca

bir bilgisayar var. Öğle yemeğini diyelim ki orada yerlerken maillerine bakmak istediler. Aynı zamanda öğrencilerin apartmanında üç tane bilgisayar var.

Biz bilgisayarlarda ekranı kaldırıyoruz; çünkü bizim bazı öğrencilerimizin, yüzde doksanının görüşü var. Körlerin kullandığı ekran okuyucu programını tam olarak öğrenmeleri için, ekrana bakıp kolaya kaçmasınlar diye ekranları kaldırıyoruz.

Ondan sonra kabartma bölümü var. Kabartma yazmayı, okumayı, tablet (Braille yazma aracına tablet diyoruz) kullanmayı, aynı zamanda Braille not makinesi, kabartma ekran gibi araçlar kullanmayı öğretiyoruz.

Baston eğitiminde, kişi eğitime binanın içinde başlıyor. Ondan sonra binanın etrafı, dört-beş blog ötedeki alışveriş merkezine, sonra otobüse binip şehir merkezine gidiyor. Hatta arzu ederlerse yedi-sekiz-dokuz ayın sonunda onları başka bir şehre tren veya otobüsle gönderiyoruz. Yani başka bir eyaletteki şehre... Orada bir-iki gün kalıyorlar. Tren, metro gibi araçlara biniyorlar. Oraları keşfettikten sonra geliyorlar.

Eylem: Onu nasıl kontrol ediyorsunuz? Bir-iki gün bir rehabilitasyonda mı kalıyorlar, yoksa...

Fatoş: Yok, otel ayarlıyorlar. Diyoruz ki, “Üç tane yer bulun görmek istediğiniz.” O üç yerden bize bilgi getiriyorlar. Mesela bir kartpostal, gittiklerine dair...

Biz baston öğretirken her ay, dolayısıyla dokuz ay kalırlarsa dokuz kere, öğrencilerimizi arabaya koyuyoruz. Bütün öğrencilerimize eğitimin başından beri görüşlerini kullanmasınlar diye maske taktırıyoruz.

Tam körsen maske takmıyorsun; ama ışığı dahi görüyorsan maske takıyorsun sekiz saat boyunca.

Bu maskeli öğrencileri arabaya koyuyoruz... Otoparkta dolaştırıyoruz... Girip çıkıyoruz ki yönlerini kaybetmesinler. Bir yere götürüyoruz. Sonra kapıyı açıp “Buyur arkadaş,” diyoruz...

Diyelim ki üçüncü ayında, önceden gittiği bir yere götürüyoruz. Diyoruz ki, “Üç tane soru hakkın var, merkeze geri gelmek için.”

Altıncı ayda yabancı bir yere götürüyoruz ve iki soru hakkı olduğunu söylüyoruz...

Eylem: Sorularını kime soruyorlar?

Fatoş: Sokakta, kaldırımda yürürken rastladığı birisine ve: bir yanımdaki sokak hangi sokak? Önümdeki kesişen sokak ne?” gibi sorular soruyor. Birisini bulamadığında bir dükkâna soruyor.

Eylem: Peki nasıl denetliyorsunuz?

Fatoş: İki-üç araba geziyor ve gözlüyor... Ve sonunda merkeze geliyorlar. Otuz senedir bir kişiyi bile kaybetmedik. Hepsi bir şekilde geri dönüyor. Bir de biz “Hava soğuk veya tipi var, kar

var aman çıkartmayalım.” demiyoruz. Eğer Nebraska’da yaşayacaklarsa karda eğitim görmek mecburiyetindeler; çünkü karda baston eğitimi hakikaten değişik bir eğitim.

Eylem: Evet, ben hala yürüyemiyorum karda.

Fatoş: Ama İstanbul’da alışık değiliz. Burada öyle değil. Burada bir kar yağdı mı iki ay kalıyor yerde. Onun için karda özellikle çıkarıyoruz öğrencileri...

Bu sınırlı soru sorma meselesini ben sadece kör olanlar için konuştum. Mesela biri hem kör hem de zihinsel engelli. Onun eğitimi tabii farklı oluyor. İsteddiği kadar sormasına izin veriyoruz ona. Mühim olan onun geri gelmesi. Ben size averajları verdim; ama her kişinin eğitimi özel. Yani herkesi ihtiyaçlarına ve neler yapabileceklerine göre eğitiyoruz.

Eylem: Peki eğitimi gruplar halinde mi yoksa kişiye özel mi veriyorsunuz?

Fatoş: Ya iki ya üç kişi var gruplarda. Üç kişiyi geçmiyor.

Eylem: Grupları engel düzeylerine göre mi belirliyorsunuz?

Fatoş: Yok, ben belirliyorum. Hangi alanda boş yer varsa oralara yerleştiriyoruz; çünkü bir eğitim döneminde kontenjan on bir-on iki kişi oluyor ve herkes iki saat baston, iki saat günlük yaşam, iki saat marangozluk, bir saat kabartma, bir saat bilgisayar eğitimleri alıyor. Onun için her derste iki-üç kişi oluyor.

Diyelim ki şekerli bir arkadaş var, onların baston eğitimini ya ilk saate koyuyoruz ya da öğle yemeğinden sonra; çünkü şekerleri düşüyor. Bunları bildiğimiz için sorun olmuyor.

Diyelim ki biri var, hava sıcaklığı etkiliyor. Onun için onu burada en sıcak olan zamana özellikle koyuyoruz.

Eylem: Zihinsel engelli bir körü eğitemediğiniz oluyor mu?

Fatoş: Baklava yapamıyor; ama mikrodalgada pişiriyor. Dödüklü tencerede yemek yapıyor. Diyelim ki kabartma yazı. Belki kısaltmaları öğrenemiyor (Braille yazı çok fazla yer kapladığı için bazı heceler ve kelimeler bazı nokta kombinasyonlarıyla bir ya da iki karakter halinde kısaltılır) fakat alfabeyi, yazmayı ve okumayı öğrenebiliyor. Belki tek başına soru sormadan A’dan B’ye gidemiyor; ama her on dakikada bir birisine sorarak istediği yere gidebiliyor.

Bizim en önemli farkımız beklentiyi yüksek tutmamız; çünkü beklentiyi yüksek tutup geride kalabilirsin; ama beklentiyi az tuttuğunda onu aşır ileriye gidemiyorsun.

Bizim uzmanlar olarak beklentimiz olmazsa öğrencinin hiçbir beklentisi olmuyor zaten buraya geldiğinde.

Ben çok uzun zaman boyunca Braille öğrettim. Şekerliler geliyorlar: “biz duyduk ki şekerliler kabartma yazı öğrenemezler.” “Vallahi, ben bunu size öğreteceğim. Ya parmağınızı kullanırsınız ya dilinizi... Siz bilirsiniz.” diyorum.

Öyle bir havayla girdiğim vakit tamam; ama diyebilirim ki: “AA, evet ben de şekerliyim, ben de yapamıyorum...” O havaya girince öğrenci de o havada zaten, bu kez kesinlikle öğrenemiyor.

Eylem: Ben de yaşadığım için özellikle merak ediyorum da; diyelim ki biri hem kör hem de belli bir işitme engeli var. Bir kulağı duymuyor ve işitme cihazı kullanıyor. İşitme cihazı kullanan birisi kullandığı kulağından mesafe bilgisini alamıyor. Mesela benim sağ kulağımda var, sağ tarafımda sanki insanlar üst üsteymiş gibi bir algım oluşuyor. İşitme cihazı şeklinde özel konuşmayayım; ama bazı cihazların kapasitelerini ölçerek onu bilip ona göre davranabilme eğitimi verebiliyor musunuz?

Fatoş: Tabii ki on seneye göre cihazların kapasiteleri de arttı. Onun için çoğunlukla biz cihaz gerekiyor ise uzmana gönderiyoruz. Uzman bakıyor ve cihazı veriyor. Ondan sonra bizim işimiz o cihazı arkadaş nasıl kullanıyor, ona bakıyoruz; çünkü herkesin kullanma şekli başka. Bazısı yalnızca konuşmada kullanıyor. Bazısı dışarı çıktığı vakit kullanıyor. Onu gözlüyoruz ve yalnızca cihazla kalmıyoruz. Bizim için önemli olan engelleri aşmak. Yani eğer A’dan B’ye gidebiliyor; ama tam ortada dört şeritlik bir yol var. Yani her şeyi geçiyor; ama o yola geldiğinde trafikten dolayı rahatlıkla karşıdan karşıya geçemiyor. O zaman diyoruz ki, “Bakalım acaba oraya giden bir otobüs var mı? Otobüse bin, o caddeyi geç in. Eğer onu yapamıyorsan, bekle birisi karşıdan karşıya geçerken birlikte geçmeyi öner...” Yani her şeyin bir çözümü var.

Biz aynı zamanda tam kör ve tam sağır arkadaşlara baston eğitimi veriyoruz. Diyelim ki bir caddeden geçmek istiyorlar, onların trafiği dinleyip geçmelerine imkân yok. Onun için ellerinde kartları var. Aynı zamanda bunu kabartma olarak yazıyoruz ki hangi kartı kullandığını bilsin. Kartı gösteriyor; ama bunu gösterdiğinde yanından biri geçiyor mu onu da bilmiyor; çünkü duymuyor. Kart elinde, köşede duruyor. Kartta: “Ben kör-sağırım, karşıya geçmek istiyorum, yardım edebilir misiniz?” yazıyor.

Ben otuz iki yıldır rehabilitasyon içindeyim, daha bir sorun görmedim ki çözümü olmasın. Biz öğrencilerle gece bilardo oynamaya gittik mesela... Ben resim yapmaya başladım ve resim öğretmenim de kör.

Eylem: Ben de rehabilitasyona gitmiştim. İstanbul’da. Bana Baston eğitimi veren hocam, “Ben seni eğitemem, sen az duyduğun için bir yerden bir yere kendin gidemezsin,” demişti; ama şimdi rutin olarak İzmir’den Manisa’ya gidip geliyorum. Kısa bir yol belki; ama sonuçta şehir değiştiriyorum ve kendim yapıyorum bunu. Yardım istediğim oluyor tabii. Karşıya geçerken hep başka biriyle geçiyorum; çünkü çok yanıltıcı olabiliyor mesafeler...

Bir de ben ilkokul dördüncü sınıfa kadar az duyduğumu bilmediğimden önlem alamadım. Dolayısıyla zihin haritamda bir eksiklik oldu. Az gelişmişlik diyebilirim. Çok fazla üç boyutlu düşünemediğim oluyor. Yani çift taraflı; ama elimden geldiğince geliştirmeye çalışıyorum.

Fatoş: Yalnızca sende olmuyor o. Ben onu görenlerde de çok görüyorum. Onun görmeyle pek alakası olduğunu zannetmiyorum. Olabilir de tamamen görmeyle alakası olduğunu zannetmiyorum.

Eylem: Evet. Hatta bu kalıtsal bile olabilir bir yere kadar; ama ben geliştirmeye çalışıyorum. Mesela ben lisedeyken boş bir arazi vardı okulun önünde. O boş araziyi bir türlü geçemezdim. Üç yıl boyunca da geçemedim kendi başıma.

Fatoş: İşte biraz değişik düşüneceksin. Diyelim ki o boş araziye altı-yedi tane tuğla koyabilirdin...

Eylem: Haklısınız... Şöyle oldu. Manisa’da çalıştığım okulun karşısında da bir boş arazi var şans eseri... Çok benziyor eskisine. Sanki bir şekilde nanik yaparcasına tekrar çıktı karşıma.

Sonra ben, çok ilginç bir şekilde bu araziden hiçbir şey yapmadan geçebiliyorum artık. Ayak hafızasına güvenerek yaptım...

Nasıl olduğunu, nasıl yapabildiğimi algılayamıyorum; ama yapıyorum. Ayak hafızama güvenmeyi öğrendim çünkü.

Fatoş: Mesela benim evimin dışındaki balkona ben rüzgar çanları koydum. Elbette ona tam güvenemiyorum; çünkü rüzgâr olmadığında çalmaz, ama rüzgar olduğunda kaç tane ev geçmişim düşünmeme gerek kalmıyor.

Diyelim ki havuzdasın. Koy bir radyo merdivenin oraya, çıkmak istediğinde radyoya doğru yüz...

Mesela on dairelik bir apartmanımız var öğrencilerin yaşadığı, dışarısının ve içerisinin temizliği öğrencilere ait. Dışardaki holde ara ara prizler var. Şimdi tüm holü dolaşıp elini aşağı tutup prizi bulabilirsin; ama öğrenciler duvarlara, tam ellerinin hizasına birer nokta koydular prizi işaretleyen. O noktayı buluyorsun, elini alta kaydırıyorsun ve prizi buluyorsun.

Eylem: Peki Türkçe ya da İngilizce bir kitap yazmayı düşündünüz mü? Mesela bağımsız hareket üzerine yeni yazılmış bir kitap var. Henüz o kitabı okuma fırsatım olmadı; ama siz kör olmasının yanı sıra çok engelli insanları da çalıştırdığınız için çok iyi olur. Kendisine yöntem arayanlar, Amerika’ya gidemeyecek insanlar için birebir... Mesela bana yardım edemeyeceklerini söylediler. Kendim bir şeyler yapmaya çalıştım.

Fatoş: Eylem! Ben işte ona çok kızıyorum! Kızdığım şey sana “yapamazsın” demeleri. Yani herkes çözüm bulur. Bak sen de kendin çözüm bulmuşsun. Rehabilitasyona kimsenin gitmesine gerek yok aslında. Yani rehabilitasyonun iyi olmasının nedeni, bazı şeyleri biz biliyoruz, sen üç sene düşüneceğin yerde biz sana altı ayda bunları veriyoruz.

Biz diyoruz ki, yapılmış şeyi bir daha niye yapasın. Bulunmuş şeyi bir daha niye bulasın. Biz teknikleri bulmuşuz, toplamışız sana veriyoruz. Sen kendin niye o kadar arayasın?

Rehabilitasyonun ikinci yararı da ben rehabilitasyon eğitimi almadan önce, duygusal olarak kendimi çok yalnız hissediyordum. Diğer arkadaşlarla konuştuktan sonra ben esas körlüğümü anlamaya, onun üzerinde durmaya başladım.

Benim için önemli olan kişilerin neler öğrendikleri değil. Önemli olan kişilerin ruhsal durumları ve onlara “YAPABİLİRSİN!” denmesi.

İşte Türkiye’deki rehabilitasyon uzmanlarına öğretmek istediğim bu. Herkes öğretir, herkes öğrenir; ama motive etmek çok zor. Hakikaten körlüğe inanmak çok zor. Biz Türkiye’de eğitim veriyorduk. Bizim programlardan birisi de öğretmenleri eğitmekti. Onlara uçurtma yapmasını öğretiyorduk. Ondan sonra da uçurtma uçuruyorlardı. master seviyesindeki bir görme engelliler öğretmeni ki her halde halen körlerle çalışan arkadaş dedi ki: “Ben körün uçurtma uçuracağına inanmıyorum.”

Düşün, o öğretmen körün uçurtma uçuracağına inanmıyorsa daha nelere inanmıyor. Uçurtma uçurtmak ne demek!

Eylem: Ben uçurmuştum; ama uçurtma yapmadım.

Fatoş: Ben de yapmadım. Ben görüyorken yapmadım. Mesele buna bile inanmayan arkadaşlar daha nelere inanmıyor! Eğer bir kitap yazarsam onun üzerine yazmak istiyorum. Kör kişileri köreltiyorlar tutumlarıyla. Şu var: Gören bir gence: “Sen bunu yapamazsın” denildiğinde o bunu her zaman duymadığından, diğer çevrelerden de desteği olduğundan sorun olmuyor çoğunlukla. Biz körlerde böyle değil. Bizim çevremizde herkes sözleşmiş gibi “yapamazsın,” diyor. “Aman bunu yapma, şunu yapma...” diyor.

Bir de bunu rehabilitasyon uzmanından, öğretmeninden duyuyorsan tabii ki seni etkiliyor.

Eylem: Bir gazetede sizin bir röportajınızı okumuştum: “Türkiye’de iki tane rehabilitasyon merkezi var ve bu sayı çok az,” demiştiniz.

Fatoş: Evet. Düşün, benim dediğim zaman elli milyonduk. Şimdi seksen milyonuz, hala iki tane var. Burada iki yüz yirmi milyon nüfus, seksen yedi tane de rehabilitasyon merkezi var.

Şu da var Eylem. Rehabilitasyonun olmamasının yanı sıra Türkiye’de rehabilitasyon uzmanı yok. Bina açarsın; ama içinde uzmanın körlere inancı yoksa bir şey ifade etmiyor.

Benim en büyük amacım, arzum: bir uzmanlık bölümü olması. Yani ABD’de bir üniversitede uzmanlık bölümü açmamız. Şöyle düşünüyorum. Muazzam olur bence:

Aynı üniversitede bir merkez açacaksın. Körlük merkezi...

Açtığın uzmanlık bölümüne her uzman o körlük merkezinde dokuz ay maskeli olarak öğrencilerle aynı eğitimden geçecek.

Biz burada öyle yapıyoruz. Ne kadar master seviyesinde veya doktora seviyesinde uzman ol, bizim müesseseye gelip çalışmak istiyorsan altı yüz saat maskeli kör veya değil, maskeli eğitim

görmek zorunda. Eğer sekreter olmak istiyorsan altı hafta; ama sekreterlikten başka çalışanlar dört ay maskeli eğitim görmeli.

Eylem: Empati kurabilmesi için mi? Yoksa...

Fatoş: Empati kurabilmesi için değil. Şu var Eylem. Bence empatiyi kuramıyorsun.

Eylem: Evet! Ben de bu gerçeği sizin ağzınızdan duymaları için özellikle sordum.

Fatoş: Şöyle diyeyim: Bir erkeğe diyelim, üç ay elbise ve topuklu ayakkabı giydirdin. Onun kadına empatisi artıyor mu? Hayır. Adam biliyor ki, günün sonunda maskesini çıkartacak, arabasına binip gidecek.

Maksat empati değil. Bizim arzumuz körlüğe inanması ve: “Tamam, ben dört ayda Fatoş gibi kabartma okuyamıyorum; ama bunu her gün yaparsam Fatoş gibi kabartma okuyup bilgisayar öğrenip bastonla istediğim her yere gidebilirim.” demesi.

Çünkü biz rehabilitasyon uzmanları olarak aslında satıcıyız. Bizim görevimiz satıcılık. Bizim sattığımızı körlük. Ben körlüğü her gün öğrencilerime satıyorum. Dışardan gelen turlara, işverenlere... satıyorum.

İyi bir satıcı sattığı malzemeye inanmalıdır.

Eylem: Peki eğitimi bitirdikten sonra öğrenci herhangi bir danışmanlık alıyor mu?

Fatoş: Öğrenci bizim kurumda... Yani bizim merkez kurumun bir parçası. Diyelim ki başka şehirden geldi: Bahsettiğim o altı tane ofis vardı, onlarda başlıyor, bizim merkezi bitiriyor. Bizim merkezi bitirdikten sonra esas planı olan işini seçiyor. Bizim kuruma girdiğinden itibaren tüm öğrencilerimizin planı ne tür bir işe gireceklerini belirlemek.

Yani bütün rehabilitasyonların amacı kör öğrencileri işe sokmak. Zaten federal hükümet onun için para veriyor bize.

Diyelim ki on sekiz yaşında bir arkadaş. Normalde planı merkezimizde eğitim gördükten sonra üniversiteye gitmek. Bizim kurum üniversite masraflarını ödüyor ve kullanması gereken araçları alıp kullanmayı öğretiyor bu arada... Üniversiteden sonra da işe girmek.

On dört yaşında her kör bizim kuruma başvurup öğrenci olabiliyor. Merkezin demiyorum, genelde kurumun...

Bazı öğrenciler aşağı yukarı on-on iki yıl bizim kurumun üyesi olabiliyor. Lise hayatını bizim rehberliğimizle geçiriyorlar bazıları.

Diyelim ki üniversiteyi bitirdiler, master yapmak istediklerinde mastera gönderiyoruz. Ondan sonra işe giriyor. İşe girdikten ve para kazanmaya başladıktan dört ay sonra onun kurumumuzda olan öğrenciliğini bitiriyoruz artık.

Bütün yapılan masraflar federal hükümet tarafından karşılanıyor. Geri ödeme olmuyor.

Eylem: Peki Türkiye’den hiç uzman gelmedi mi size? Ben nasıl bir eğitim vermeliyim diye?

Fatoş: Bizim merkezimiz eyalete ait olduğundan başka eyaletlerden gelen biri bile para ödemek zorunda. Aylık 5.200 dolar. Kolay değil dokuz ay kaldığınızda yapacağınız masraf yaklaşık 50.000 dolar olacak.

Eylem: Siz Türkiye'ye geldiğinizde nasıl bir eğitim veriyorsunuz?

Fatoş: Biz üç kere geldik. İlk geldiğimizde herkesi davet ettik. Yani kör, gören... Aşağı yukarı elli-altmış kişiye eğitim verdik iki hafta boyunca.

İkincisinde daha çok kör arkadaşlara eğitim verdik.

Üçüncüsünde öğretmenlere yani gören ve kör uzmanlara... Ya da körlükle ilgili bir alanda çalışanlara eğitim verdik.

Eylem: Ne tür eğitimler verdiniz?

Fatoş: Makyajdan, marangozluğa kadar. El işinden bilgisayara ve bastona kadar ne varsa öğrettik. Hatta egzersiz yapmak yemek yemek... Yani ne düşünüyorsan...

İki hafta içinde hepsini verdik. Tadımlık olarak verdik; fakat her gün aşağı yukarı bir buçuk saat körlük felsefesi eğitimi verdik. Esas önemli olan oydu ve ben hala arkadaşlarla yazıştığımında Türkiye'ye gelip arkadaşları gördüğümde etkisini görüyorum. Yani o iki haftada demek ki çok etkilemişiz.

Eylem: Peki diyelim ki bir proje yazılsa böyle bir şeyi bir daha yapar mısınız?

Fatoş: Tabii. Hala bir grubumuz var. Hala bir proje yapılırsa hepimiz gönüllü olarak geliriz. En güzeli İstanbul'un dışında yapmak; çünkü İstanbul'a üç kere geldik. Benim hep içimde ukdedir: Her şey İstanbul'da oluyor. Neden diğer şehirlerde olmasın...

Eylem: Böyle bir projeyi yapmak için insanlar size nasıl başvurabilir?

Fatoş: Benim bütün iletişim bilgilerime ulaşılabilir. Sende var. Herkese verebilirsin... Türkiye benim vatanım. Benim gibi burada çok var. Benden çok daha iyi olan kişiler var. Benim de eşimin de otuz-otuz beş senede belirli bir birikimimiz var. Bunu aktarmak isteriz. Aktaracağımız kişiler kör olabilir ya da liderler olabilir. Bizim en büyük arzumuz, birkaç kişiye verelim ondan sonra onlar birkaç kişiye daha versin...

Eylem: Öğretim zinciri gibi...

Fatoş: Evet! Hakikaten bir kişi tek başına yapamaz bunu. Ben yetiştirdiğim tüm öğrencilere onu söylüyorum: Beni mutlu ederseniz benden iyi olun. Beni geçin. Eğer bizi geçmezlerse zaten bir anlamı yok ve mutlaka birkaç kişiye dokunun. O çok önemli.

Eylem: Kesinlikle o çok önemli. Mesela siz söylemeseydiniz ya da ben araştırmasaydım Türkiye'de böyle bir şeyin yapıldığını bilmezdim. Bu Türkiye'de neden yayılmamış mesela?

Bbir projemizden bahsetmek istiyorum size. Biz iki arkadaş, ben ve Murat Kefeli, <http://koruz.biz>

Diye bir site yaptık ve bu sitede körlerin yararlanacağı bazı ipuçları var.

Ben bastonuma bisiklet zili taktım. Neden taktım; çünkü “pardon” demekten bıktım ve bisiklet zilini çalarak insanların önümden çekilmelerini sağlıyorum. Diyelim ki bunu yazdım o siteye. Ya da sizin havuzdan çıktığınızda yaptığınız şeyi yani eşyalarınızın yanına radyo koyma meselesini Murat yazmış. Aklın yolu bir... Bu ipuçlarını o sitede birleştiriyoruz şimdi.

Moda kategorisi bile var insanlar bu tür şeyler paylaşmak ister diye...

Fatoş: Tabii ki. Ben de makyajımı kendim yapıyorum. Ojemi kendim sürüyorum; çünkü ABD’de kuaför fiyatları çok yüksek. Türkiye’de olsaydım belki bunları öğrenmeye gerek görmez, doğrudan doğruya kuaföre giderdim.

Eylem: Evet. İhtiyaç-talep meselesi...

Fatoş: Aynen. Onun için, annem tamamen gören bir insan, hayatında baklava yapmış bir insan değil. Ben burada yapıyorum; çünkü baklava bulamıyorum.

Bazı şeyleri mecburen, ihtiyaçtan dolayı öğrendim. İyi de oldu.

Resim yapmayı öğrenmeye başladım. Ders alıyorum.

Eylem: Yağlı boya mı?

Fatoş: Akrilik boya. Öyle bir boya ki kurumadan çıkabiliyor; ama kuruduktan sonra çıkmıyor.

Ama ben dokunulan resim yapıyorum. Mesela üç tane resim yaptım. Bir tanesi bitti, diğerlerini hala yapıyorum. İlk yaptığım resim deniz manzarası. Bunun için kum alıp boyayla karıştırdım. Üzerine minicik minicik deniz kabukları alıp yapıştırdım. Maviye boyadım ve stretch filmi biraz kırıştırırsan ve üzerine koyarsan aynıl dalga gibi görünüyor. En üstü de gök mavisi, onun üzerini suyla kırmızıyı karıştırırsan, yana doğru eğip kaldırırsan daha açık renk oluyor. Güneş ışığı...

Yani dediğim gibi bütün resme dokunabiliyorsun. Bu resmi yapmak çok zevkli. Bir dahaki resmimin adı “Benim Tabağımdan.”

Bulgur, mercimek, pirinç ve arpa şehriyesi kullanacağım. Mesela çiçek yapacağım. Mercimeği sarıyla karıştırıp onu çiçeğin ortasına koyacağım. Arpa şehriyelerini çiçeğin yaprağı olarak kullanacağım...

Eylem: Ben de delgeç kalıntıları olur, yuvarlak yuvarlak, onları bir kâğıda yapıştırarak kelebek yapmıştım.

Fatoş: Ben resme çok merak saldığim için...

Bu arada buradaki müzelerle de çalıştım ben. Müzeleri nasıl körlere açabiliriz diye.

Eylem: Ben de müzeler hakkında bir rapor hazırlamıştım. Üyesi olduğum Engelsiz Erişim Derneği’nin Engelsiz Erişimli Saatler adlı radyo programından yurtdışında da benim hep istediğim şeylerin yapıldığını öğrendikten sonra aklın yolu bir dedim ve bakanlığa ulaşabilecek kişinin de

cesaretlendirmesiyle kendimi cesaretlendirerek bir rapor hazırlayıp Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ulaşabilecek birine gönderdim.

Fatoş: Burada da ben uzun müddet birkaç m zeyle çalıştım. Bizim merkezin bütün duvarlarında k r arkadaşların sanatları var. Hatta asılı olan eserlerin yanlarında mürekkep yazı, kabartma yazıyla yazılmış sanatçıların hayatları var. Aynı zamanda qr kod diye bir şey var duydun mu bilmiyorum. qr kodla onlar akıllı telefonlarla da tüm bilgileri alabiliyorlar.

Eylem: Çok mantıklı! Peki, körler qr kodun orada olduğunu nasıl biliyorlar?

Fatoş: Müzelerden insanlar geliyorlar. Bizim qr kodlara bakıyorlar. Dediğin çok doğru. Qr kodların tüm müze vb. yerlerde aynı yerde olması lazım ki bizler bunları rahatlıkla bulup resimlerini  ekebilelim. Bizim merkezde her odanın yanında kabartma ve mürekkep baskıyla tabelalar bulunur. Mesela benim odamın dışında “direktör” yazıyor. Hemen onum altına qr kodunu bir kartonun üzerine yapıştırdık ki elinle rahatlıkla bulup telefonların kameralarını hizalayasın.

Eylem: Türkiye’de de elektronik rehberler var; ama hangi camek nlarda rehberin hangi menüsüne bakacağıma dair, yani hangisine karşılık geldiğine dair kabartma bir uyarı yok; ama qr kod olsa ve her camek nda belli bir yerde olsa sorun   z l rd .

Fatoş: Evet. Diyelim ki camek nın sol üst köşesine koyuyorsun...

Ama işte bilmiyorlar. Ben müzeler konferansına katıldım. Bir bölümü de qr kodla anlatılıyordu. Qr koda gidiyorsun: “şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz...” diyorlar; fakat tüm yaptıkları görenler için. Kalktım dedim ki:

“Bu muazzam bir olay; ama bunu körler için yapsanız muazzam para alırsınız. Proje yazıyorlar çünkü. Dedim ki:

“Qr kodu herkes kullanıyor; ama projeyi körler için yazın çok para alırsınız.” Onlar da “tabii yapalım,” dediler. Yani satış da lazım. Hangi k r müze konferansına gider? Biz bazen katılmadığımız için sesimizi duyuramıyoruz.

Eylem: Kesinlikle haklısınız. Ben müzedeki eserlerin maketlerinin de yapılmasını çok istiyorum.

Fatoş: Onu yapabilirsiniz. Bir proje hazırlayabilirsiniz. Burada Lincoln’daki müzeye yarışma açıyor ve bilinmeyen sanatçıların katılmalarını istiyor. O sanatçılar maket yapıyorlar. İlk   re girene ödül veriliyor; ama amaç müzeye görmeyenler için maket kazandırmak tabii.

Sonuca herkes yarışmaya katılmayı arzu ediyor adı duyulsun diye. Ya da üniversitelerin güzel sanatlar bölümlerinde de böyle bir yarışma açılabilir. Ya da maketle heykelle ilgili bölümlerde bir sene, bir projesi bir müzedeki eserlerin maketlerini yapmak olabilir.

Eylem: Zaten bu aralar özellikle bir sürü proje hazırlanıyor. Bu projelerden birisi de bu olabilir.

Fatoş: Tabii, duydun, belki de gittin. Karanlıkta yemek projesi hakkında ne düşünüyorsun?

Eylem: Ben gitmedim; ama röportajlarını dinlemiştim. Röportajda ilk dediği şey: “Biz bu işi görmeyenlerle empati kurmanız için yapmıyoruz. Diğer duyularınızın farkına varmanız için yapıyoruz.”

Mesela oraya giden bir gurme tavuk etini dana eti zannetmiş.

Fatoş: Peki bu iyi bir şey mi? Ne anlam çıkarttın sen bundan Eylem?

Eylem: Diğer duyu organlarımızı kullanmadığımız için, sadece gözümüzle karar verdiğimiz için diğer duyu organlarımıza vermemiz gereken değeri hatırlatmak amacı...

Fatoş: Aynı zamanda diyor ki: “Dana etiyle tavuk etini ayırmak bir kör için güçtür.”

Eylem: Onu tam demiyor aslında; çünkü garson kör. Binaya girer girmez onların rehberleri kör insanlar oluyor.

Fatoş: Bak ben şunu söylüyorum... Neden buraya geldim: Bu proje ilk başta Fransa ve Almanya’da başladı. Ben bir sürü yazı okudum gidenlerin ağızlarından. Çoğu körlüğün ne kadar kötü bir şey olduğunu söylüyor. “Ben kör olsam kesinlikle hiçbir şey yapamam. Şarabı döktüm. Etimi yemeye başladım; ama tabağında bir şey bulamadım...”

Bizler bu tür şeyleri yıllarca yaptığımız için alışkınız; ama mesela ben ilk kör olduğumda çatalı bıçağı nasıl kullanacağımı bilmiyordum.

Yani çoğunluğun yazdığı körlüğün ne kadar zor, kötü, zahmetli... olduğunu.

Ben Türkiye’deyken Nuri Kaya gelip benimle konuştu. Ben dedim “Yapmayın bunu; çünkü bu Amerika’da da var ve bu körlere hakikaten çok zarar veriyor.”

Mesela ben öyle bir proje yapacak olsam, aynı bunun gibi bir restoran, yine körler rehber; fakat ortalık aydınlık.

Yine körler garson ve her masada bir-iki tane şahane giyinmiş, çok iyi körlük eğitimi görmüş kişiler olurdu.

Eylem: Çok mantıklı!

Fatoş: Ve körlüğün hakikaten alelade, sıradan bir şey olduğunu, körlerin de garsonluk yapabileceklerini, körlerin de iyi giyineceğini, körlerin de çatal-bıçak kullanıp gayet rahat yemek yiyebileceğini... gösteririm.

Proje yazmak kolay bir şey; ama o projeyi yazdıktan sonra sonuçlarını da hesaba katmak gerekiyor. Körlüğe yararı oluyor mu olmuyor mu?

Bir de şu var: Yazılacak projelerin bizden gelmesi lazım. Yani gören birinden değil.

Ve körler, “bu zararlı bir proje,” dediyse bunun yapılmaması gerekiyor. Her kesim için geçerli bu...

Beklentileri bu Eylem! Bizden beklentileri hayatımızın ne kadar zor olduğunu göstermemiz! Ve ispatlıyor da... Bu proje onu ispatlıyor. Zaten kafalarında o var. Yani bir kör bize yol gösteriyor diye düşünmüyor oraya girdiğinde. Bıçağını bulup etini kesemediğine yoğunlaşıyor.

Eylem: Gerçekten tamamen haklısınız!

İzmir belediyesiyle bir defalığına bir projemi gerçekleştirmiştik. Bir anaokuluna gidip çocuklara Braille kitap okuyup sordukları soruları cevaplandırmıştık geleceğe önyargısız yatırım yapmak için...

Çocuklardan birisi kapıyı nasıl açtığımı sorduğunda ben de gayri ihtiyari: “Sen nasıl bakmadan ayakkabı giyiyorsan ben de öyle yapıyorum,” demiştim. Bakmadan bir şeyleri yapmak kolay oluyor demek istemiştim yani. Çocuk hemen denedi, ayakkabısının cırcırtının sesini duydum...

Belki de çok büyük bir riske girdim. Bazen çok da düşünmek gerekiyor bir cevap verirken değil mi?

Fatoş: Evet; fakat her halde ben de ona yakın bir cevap verirdim Eylem. Çocuklar bana da soruyorlar: “Nasıl giyiniyorsun?” “Aynı senin gibi,” diyorum.

Ondan sonra onlara diyorum ki: “Sen de bakmadan bazı şeyleri her halde yapıyorsundur. Mesela her halde aynaya bakarak dişini fırçalamıyorsundur...”

Aynı senin gibi dedikten sonra mutlaka açıklaman gerekiyor. Eğer öyle bırakırsan hiç yeterli olmuyor.

Eylem: Yetişkin insanlarla çocuklar arasında çok büyük bir fark var bu konuda.

Fatoş: Muazzam! Bayılıyorum çocuklarla çalışmaya. Akıllarına ne geliyorsa soruyorlar!

Bir de bir şey daha dene:

Kart al ve kartların üzerine kabartma alfabeyi yaz. Altına da kabartma olarak iki-üç tane cümle yaz. Onu okumaya çalışsınlar... Ve anlayacaklar ki hakikaten aynı düzyazı mantığıyla...

Hiçbir farkı yok mantıksal olarak.

Yalnızca sen okuyunca onlara sadece bir fikir gibi geliyor... Anlatabiliyor muyum?

Hâlbuki onlar da kendileri yaparsa anlıyorlar ki, bunda hiçbir zorluk yok. Bizim a harfi böyleyken bunların da bir tane noktayla yapılıyor işte...

Eylem: İnanın, çok samimi söylüyorum çok verimli bir röportaj oldu. Her şey için teşekkür ederim.

Fatoş: Rica ederim, benim için de verimliydi...

HAYATIMIZI KOLAYLAŞTIRACAK BAZI GÜVENLİK KURALLARI

YAZAN: Zehra MAVİŞ

zehraseyhun97@gmail.com

Merhaba sevgili okurlarım, bu yazımda sizlere hayatımızı kolaylaştıracak bazı güvenlik kurallarından söz edeceğim. Kendimizi hayatın her alanında güvende hissetmek isteriz ve bunun için bazı yöntemlere başvururuz. Güvende olursak daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürebiliriz. Sağlıklı ve mutlu bir yaşam istiyorsak, kendimiz ve başkalarının güvenliğini sağlamamız gerekir. Dünyanın hangi ülkesine giderseniz gidin, insanın olduğu her yerde tehlike var demektir. Yaşadığım ülke olan Kanada ne kadar güvenli olsa da arada tatsız olaylar olabiliyor. Ben de Görme Engelliler Kurumumuzun açmış olduğu güvenlik kursuna katılmaya karar verdim, çünkü bir gün benim de başıma kötü bir şey gelirse nasıl önlem almam gerektiğini öğrenmek istedim. Şimdi sizlerle kursta öğrendiğim bilgileri paylaşmak istiyorum.

Evde güvenlik

İlk önce, size şu soruyu yöneltmek istiyorum: Kapınıza tanımadığınız biri gelirse kapıyı açar mısınız, yoksa açmaz mısınız? Büyük çoğunluğunuz “Kapıyı açmam.” diyecektir. Küçüklükten beri ailelerimiz bizlere kapıyı yabancılara açma diye telkinde bulunmuşlardır. Gerçekten de kapıyı açmamalıyız. Bizim kursa polis getirmişlerdi. Polisin söylediğine göre, kapıyı çalan kişiye kapıyı açmadan cevap vermemiz söylendi. Bunun nedeni ise diyelim ki kapıdaki kişi hırsız olsun. Eğer siz cevap vermezseniz büyük ihtimalle kapıdaki kişinin kapıyı kırıp içeri gireceğinden cevap vermemiz gerektiği belirtildi. Karşıdaki kişi gitmiyorsa hemen o kişiye polisi arayacağınızı söyleyin dediler.

Eğer evinize servis çalışanı geliyorsa, yanınızda mutlaka birini bulundurun dediler. Özellikle görme engelliyseniz sizin bu durumunuzu size karşı kullanabilirler. İkinci bir öneri ise servis geldiğinde görüntülü olarak birini arayın ve servis ekibi gidene kadar telefonunuzu kapatmayın.

Evinize girip çıkana dikkat etmemiz gerektiği belirtildi. Kanada’da yapılan bir araştırmaya göre görme engelli bireylerin evlerinde hırsızlık olaylarının sıkça yaygın olduğu gözlemlenmiş. Onun için evimize girip çıkan insanlara dikkat etmemiz gerekli diye düşünüyorum.

Sokakta Güvenlik

Eğer gece dışarı çıktıysanız ve çok geç saat ise mutlaka açık renkte kıyafet giymeli ve bastonunuzun beyaz olmasına dikkat etmelisiniz. Mümkünse تنها yolları değil daha kalabalık yolları tercih etmelisiniz. Eğer biri size yaklaşıyorsa hemen oradan hızlı adımlarla uzaklaşın. Sokakta yürürken birisi sizin telefonunuzu almak isterse verin, canınız telefonunuzdan daha önemli. Eğer vermezseniz sizi yaralayabilir veya öldürebilir. Olayı direkt polise ihbar edin.

Aile içinde güvenlik

Üniversitemin ilk yılı sosyoloji dersi almıştım. Profesörümüz bize, “Sizce sokaklar mı yoksa yaşadığınız eviniz mi daha güvenli?” diye sormuştu. Ben de soruyu tabii ki “Evimiz daha güvenli.” diye cevaplamıştım. Profesörümüz sokakların daha güvenli olduğunu söylemiş ve evde aile bireylerinin şiddetine maruz kaldığı için evlerin güvenli olmadığından bahsetmişti. Aldığımız kursta evli kadınların eşlerinden şiddet gördüklerinde neler yapmaları gerektiğine değinildi. Eğer evli bir kadın eşinden fiziksel şiddet görüyorsa ve Kanada’da yaşıyorsa polisi aramalı ve polise eşinin kendisine fiziksel şiddet uyguladığını söylemeli. Kanada’da dokunmak yasaktır. Kimse birbirine dokunamaz veya fiziksel şiddet uygulayamaz. Eğer yaparsa cezaları ağırdır. Polis geldikten sonra zaten hapis ve uzaklaştırma cezaları verilecektir. Kadınların mutlaka eşlerinden şikâyetçi olmaları gerekir. Hatta kadınlara bu konuda psikolojik destek veriliyor. “Şikâyetçi olmaktan korkmayın ve haklarınızı sonuna kadar arayın.” derim.

Kendimizi korumak için savunmaya başvurmalı mıyız?

Bize bu kursta bazı savunma teknikleri öğretiler. Bunlar size zarar vermeye kalkan kişinin zayıf olabileceği organlarına temas etmeniz. Mesela, çene, ayak, boyun çok acıyan organlardır. O yüzden oralara vurun. Tabi bunu yaparken sizin haklı bir nedeninizin olması gerekir. Birde anahtar gibi hafif cisimlerle vurun dediler. Hukuken böyle bir hakkınız olsa da birini öldürmek veya ona dokunmak Kanada hukuk kurallarına aykırı. Çok tehlikeli bir durum olmadıkça bunu kullanmanızı tavsiye etmem.

Umarım sizler yardımcı olacak yararlı bilgiler bulmuşsunuzdur. Sevgiyle kalınız.

13 Mayıs 2023

DENEYİMLEDİKLERİM

ZEYTİNYAĞLI YEMEKLERİN VAZGEÇİLMEZİ ÇANAK ENGİNAR

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili okurlar:

Çanak enginar tarifi: Ege Bölgesinde yetişen karaciğer dostu çanak enginar dolması tarifini sizlerle paylaşmak istiyorum. Tavaya iki yemek kaşığı sıvı yağı alalım, yemeklik doğradığımız bir tane soğanı ekleyelim, kokusu çıkıncaya kadar kavuralım. 500 gram konserve garnitürü ekledikten sonra iki 3 dakika daha kavuralım. Konserve garnitür yerine, patates, havuç, bezelyeyi ayrı ayrı haşlayarak da garnitürünüzü hazırlayabilirsiniz. Çanak enginarlarımızı çukur kısmı üste gelecek şekilde tencerenin tabanına sıralayalım. Sosu için uygun bir kaba yarım çay bardağı zeytinyağı, bir

tane limonun suyu, bir çay kaşığı şeker, iki çay kaşığı tuzu alalım ve çırpalım. Hazırlamış olduğumuz sosu çanak enginarların üzerine gezdirerek dökelim. Bir ay bardağı su ekleyelim. Tenceremizin kapağını kapatalım ve kaynamaya başladıktan sonra ocağımızı kısıalım; kontrollü bir şekilde 25 dakika pişirelim. Pişen enginarlarımızı soğuması için servis tabağına alalım. Hazırlamış olduğumuz garnitürü çanak enginarların içine dolduralım, üzerini ince kıyılmış dereotuyla süsleyelim. Bu nefis tarif ana yemeklerimizin yanında harika oluyor.

Temizlenmiş anak enginarların limonlu su içinde satılmakta olduğunu çoğumuz bilir. iek olarak satın aldığımız enginarlar da temizlendikten sonra aynı şekilde limonlu suda bekletilmelidir.

Hatay yöresine ait biberli ekmek tarifi: Hamuru için yoğurma kabına  su bardağı un, Bir ay bardağı ılık süt, bir çay bardağı ılık su, bir çay bardağı zeytinyağı, bir çay kaşığı şeker, 1,5 çay kaşığı tuz, bir paket instant mayayı ekleyip hamurumuzu yoğuralım. Üzerini kapatıp mayalanması için 1 saat dinlendirelim. zeri için iki tane ince kıyılmış orta boy soğan, ince kıyılmış bir tutam maydanoz, bir su bardağı çökelek, bir çay bardağı zeytinyağı, bir buçuk yemek kaşığı biber salçası, iki yemek kaşığı susam, bir tatlı kaşığı kekik, bir tatlı kaşığı pul biber, bir çay kaşığı karabiber, yarım çay kaşığı kimyonu ekleyelim ve güzelce karıştıralım. Mayalanan hamurumuzdan yumurta büyüklüğünde kopartarak bezeler oluşturalım. Tepsinin tabanına yağlı kğit yerleştirelim, oluşturduğumuz bezeleri aralıklı olacak şekilde tepsie dizelim. Bezelerin üzerini elimizle bastırarak genişletelim. Açılmış bezelerin her birinin üzerine, hazırlamış olduğumuz sosu bir yemek kaşığı koyarak sürelim sonra da bunları 200 derecede önceden ısıtılmış fırında 20-25 dakika pişirelim. Kahvaltıya veya çay saatlerine hazırlayabileceğiniz olduğa nefis bir tarif.

Başka paylaşımlarda görüşmek üzere; kolay gelsin.

SANATIN KADIN SESLERİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi takipilerimiz, kadına ve sanata dair umut veren haberlerle sizlerle bu kez.

nce başlıklar:

Beren Saat Okuyan Bir Gelecek projesi için mikrofon başına geçti

Kadın Gözüyle Hayattan karelerin birincisi belli oldu

Duygu Asena Roman dl Arlin iekiye

Beren Saat Okuyan Bir Gelecek projesi için mikrofon başına geçti

Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), çocukların dil gelişimini desteklemek, onlara kitap okuma sevgisi kazandırmak ve onları kitapların renkli dünyasıyla buluşturmak için 2016 yılında hayata geçirdiği Okuyan Bir Gelecek projesini, pandemi nedeniyle dijital platforma taşımıştı. Mikrofon başına geçen sanatçılar, uzmanlar ve yazarlar; **Fazıl Say**'ın müzikleri eşliğinde şu ana kadar 18 farklı hikâye kitabı seslendirdi.

AÇEV; depremlerin ardından çocukları desteklemek amacıyla okuyanbirgelecek.org platformuna yeni kitaplar eklemeye devam ediyor. Klinik Psikolog **Bahar Çakır**'ın kaleme aldığı ve **Gözde Eyce**'nin resimlediği kitabı, **“Tostos Dedesini Özlüyor”**u Beren Saat seslendirdi. AÇEV'in Okuyan Bir Gelecek projesine daha önce de destek veren **Beren Saat**, “Bu anlamlı projeye katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyorum, AÇEV'e teşekkür ederim. Başta depremten etkilenen çocuklar ve aileleri olmak üzere zorlayıcı duygularla baş etmeye çalışan herkese iyi gelmesini, umut olmasını dilerim.” dedi.

Platformda yayınlanmaya başlayan yeni içeriklerle ilgili bilgi veren AÇEV Genel Müdürü **Senem Başıyurt** şunları söyledi:

“AÇEV olarak depremten doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen çocuklara ve ailelerine yönelik psikososyal destek çalışmalarımıza, deprem bölgesinde çocuk dostu alanlar oluşturarak devam ediyoruz. Bu süreçte, 2016 yılında başlatmış olduğumuz Okuyan Bir Gelecek projesini, depremten etkilenen çocuklara ve ailelerine yönelik bir formatla yeniden kurguladık. Projemizin bu aşamasında, AÇEV destekçisi değerli oyuncu Beren Saat ile yeniden çalışmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

AÇEV olarak bundan sonraki hedefimiz, depremten etkilenen çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak uzun vadeli rehabilitasyona odaklanmak. Okuyan Bir Gelecek platformumuzun bu uzun soluklu hedefin bileşenlerinden biri olarak önemli bir işlevi olduğuna inanıyoruz. Platforma eklenecek yeni kitaplar ve kitaplara sesleriyle değer katacak destekçilerimizle bu projenin tüm çocukları şefkatle saracağını düşünüyoruz.”

Aralarında **Beren Saat, Cem Yılmaz, Demet Evgar, Genco Erkal, Hatice Şendil, Mert Fırat, Selçuk Yöntem, Selma Ergeç, Songül Öden, Tilbe Saran ve Yekta Kopan**'ın yer aldığı değerli isimlerin sesleriyle destek verdikleri okuyanbirgelecek.org platformundaki videolar, bugüne dek 200 binden fazla kez izlendi.

Kadın Gözüyle Hayattan karelerin birincisi belli oldu

Anadolu Hayat Emekliliğin 17 senedir düzenlediği **“Kadın Gözüyle Hayattan Kareler”** fotoğraf yarışmasının 2023 yılı kazananları belli oldu. Bin 496 kadın fotoğrafçının, 5 bin 208 fotoğrafının değerlendirildiği yarışmada, **“Torakçılar”** isimli eseriyle **Sümeyye Yanık** birinci oldu.

Türkiye'nin kadınlara özel tek fotoğraf yarışması olma unvanını taşıyan “Kadın Gözüyle Hayattan Kareler” de; Hatice Karakan “Palyaço” isimli Fotoğrafıyla ikinci, Ahter Atakan “Bisikletli Çocuk” adlı eseriyle üçüncü olurken, Gülin Yiğiter “Flamingo Ailesi”, Özge Aydın Vergi “Büyülenmek” ve Zühal Deniz Tetik ise “Neşe” isimli fotoğraflarıyla mansiyon ödülüne layık görüldü.

Yarışmanın birincisine 10 bin TL, ikincisine 7 bin 500 TL, üçüncüsüne ise 5 bin TL para ödülü verilirken, mansiyon ödülünü kazanan 3 eser de 2 bin TL ile ödüllendirildi. Fotoğrafları sergilenmeye hak kazanan 38 eser sahibine ise 750 TL’lik ödül verildi.

Kadınların sosyal, kültürel ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmayı hedefleyen “Kadın Gözüyle Hayattan Kareler”, fotoğraflar aracılığıyla kadınlara kendilerini ve hayata bakış açılarını diledikleri biçimde ifade etme imkânı sunan yarışmanın bu yılki seçici kurulunda; Arel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Güler Ertan, fotoğraf sanatçısı İzzet Keribar, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Nihal Kafalı, TFSF Başkanı Dr. Sefa Ulukan ve Anadolu Hayat Emeklilik’ten Nihan Güney yer aldı.

Duygu Asena Roman Ödülü Arlin Çiçekçiye

Feminist hareketin kült ismi Duygu Asena’nın anısına verilen ‘**Duygu Asena Roman Ödülü**’ bu yıl ‘**Servi Nine ve Üç Güzeller**’ adlı romanıyla Arlin Çiçekçi’nin oldu. Doğan Hızlan başkanlığında toplanan Asuman Kafaoglu Büke, Filiz Aygündüz, İhsan Yılmaz, Sibel Oral ve Elif Tanrıyar’dan oluşan seçici kurul ödül gerekçesinde, Çiçekçi’nin hikâye anlatıcılığında gösterdiği ustalığa ve yoğun gerçeklik duygusuna şöyle vurgu yaptı:

“Hikâye anlatıcılığında gösterdiği ustalık, Türkçe kullanımındaki yetkinliği, yoğun gerçeklik duygusu, bu topraklarda yüzlerce yıldır kadına ve doğaya uygulanan şiddetin değişmediği gerçeğini İstanbul’daki küçük bir park üzerinden anlatmadaki mahirliği ve kadının adını bulabilmesi, var olabilmesi için sunduğu önermeler gerekçesiyle oy çokluğu ile Arlin Çiçekçi ödüle değer görülmüştür.”

Arlin Çiçekçi ise duygularını şöyle ifade etti:

“Adının yanında anılmayı bile yüklü bir mesuliyet saydığım Duygu Asena adına verilen bu kıymetli ödüle ‘Servi Nine ve Üç Güzeller’ romanımın layık görülmesinden onur duyuyorum. Duyduğum bu onuru ve tarifsiz mutluluğu ise başta Duygu Asena’nın simgelediği tüm değerlere olmak üzere, bana ve romanıma bu kıymeti atfeden saygın jüri üyelerine ve 2007 yılından bugüne kadar bu ödüle layık görülmüş değerli yazarlara karşı ömürlük bir sorumluluk olarak kabul ediyorum.”

Gelecek sayımızda görüşmek üzere umutla kalın.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM ÖYKÜ

BOŞVER İLE MERAK

YAZAN: Jale YILDIRIM TUNÇ

jaletunc@yahoo.com

Ah... Yine karşılaştık çöp konteynırının yanında birkaç gündür göremediğim isimsiz. Bu kez yaklaştım yanına, "Merhaba adın ne senin?" diyebildim.

Kaldırdı başını eğik şekilde, dikti kocaman gözlerini, umursamaz bakışıyla "Boşver" dedi...

"Aaa. Boşver ne kadar değişik bir isim, ilk kez duydum.

Bu kez eğilen başı dimdik kalktı, hınzır bir gülümseme ile yüzüme baktı, "Abla boş ver işte. Ne yapacan adımı? Ben sana sordum mu adın ne diye?

"Sorabilirsin ben söylerim ki."

Omzunu silkeledi bir eliyle kaldırım taşına tutundu, diğeriyle eski un çuvalından dört tarafı çitalarla tutturulmuş kâğıt toplama arabasının paslanmış tutacağına sarıldı, kalktı ayağa küçük dev edasıyla yola koyuldu...

Yine bir gün yolun karşısında ki çöp konteynırının yanında göz ucuyla gördüm. Ben otobüs durağına doğru ilerlerken o karşıdan aceleci bir tavırla sağına soluna bakındı, hızlı akan trafiğe ve arabalara aldırış etmeden fırladı ok gibi karşıya geçti, nefes nefese durağın yanındaki çöp konteynırının yanında durdu. Belli ki görmemi istiyordu, umursamaz göründüm. Bir kaç şişe ve kâğıt parçası koydu arabasına öteden seslendi; "Abla abla sen adımı sormuştun ya..."

Döndüm ve "Aman boş ver benimki de merak işte..."

Öyle bir kakhaha attı ki, açılan ağzından pas tutmuş ciğerlerini ve yanındaki kocaman yüreği göründü... "Abla ya senin adın daha komikmiş. Hiç merak diye isim olur mu?" Bu esprili zekâya hayran kalmıştım, karar verdim otobüs gelirse binmeyecektim, Anlaşılan bu hınzır içini dökecek...

"Boşver hadi gel bak arkadaşşıma götürüyordum sana da bir kaç kurabiye vereyim.

"İstemem" dedi omzunu silkerek... "Ben kimseden bir şey almam ki".

"Aşkolsun ben kimse miyim artık arkadaşız. Ben Merak sen Boşver..."

"Abla ya... Haha ha..." Tuttuğu paslı saplardan kararmış küçük ellerini uzattı kurabiyeleri aldı, sonra yemek üzere cebinden çıkardığı düzgün katlanmış poşete koydu...

"Kimin kimsen var mı senin?"

"Bilmem, ben bir şey bilmem."

"Evinin nerede olduğunu nasıl bilmezsin?" Sustu, bir iç çekişi vardı sorma dedim bir soru daha sorma... İkinci otobüs de geldi, arkadaşlarım beni bekliyor gitmeliyim."

"Ama, ama şey, hani konuş.. Konuşacaktık".

"Tamam" dedim. "Söz yarın bu saatte buradayım". Hüzünlü bakışlarla otobüs hareket ederken beni el sallayarak uğurladı.

Arkadaşlarla buluşmamız keyifli geçti, eve dönerken yol boyu Boşver'i düşündüm, Bu çocuk için bir şeyler yapmalı dedim. Kapıyı kızım açtı Çocuklarr! Bu günden itibaren pet şişe, cam şişe ve kâğıt olan atıkları çöpe atmayıp ayrı poşetlerde biriktiriyoruz anlaşıldı mı?

Kızım, "Tamam anne," oğlum, "Niye ki; çöpe atıyoruz işte hepsini birlikte apartman görevlisi alıyor kapının önündeki çöp konteynırına atıyor, bazen görüyorum şişe ve kâğıt atıklarını oradan ayıklayıp alıyorlar".

“Tam da onun için ayrı koyalım diyorum toplayana kolaylık olur”

“Anne ya abartma istersen herkes işini yapsın, onların işi atık toplamaksa bırak ayıklasın ne para kazanıyorlar biliyor musun?”

“Gücü yeten var yetmeyen var, biz ayıralım hatta yönetici Salim Bey’e söyleyelim apartmanın bahçe kapısının önüne büyük bir bidon alalım ve ayırttırılan atıkları onun içine atalım, hoş iki yıl önce belediye görevlileri cadde üzerindeki tüm binaların önüne küçük ve hafif konteynırlar koymuştu, kimin ne işine yarayacaksa hepsini götürmüşler. Hani geçenlerde sizlere bahsetmiştim kâğıt ve şişeleri toplayan küçük çocuktan, o kocaman çöp konteynırına bir çıkışı var ki, eski püskü çuvaldan yapılmış arabasını çekiştire çekiştire çöpün dibine kadar yaklaştırıp tutacaklarına tırmanıyor oradan belinin yarısına kadar içeri sarkıp bir ayağını konteynırın içine dayayarak destek alıyor, işine yarayan ne varsa atıyor arabasının içine sonra bir kedi çevikliği ile yere atlıyor, sırtlıyor arabasının o kirli pas tutmuş tutacaklarını, araba dolunca kendisi de görünmüyor on katı büyüklüğündeki arabanın altında. İşte onun için, o küçük bedeni daha fazla yorulmasın diye yapmalıyız... Anlaşıldı mı?”

Evde bir anda görülmemiş bir sessizlik oldu.

Ertesi gün biriktirdiğim, cam şişe ve kavanozlar, ayırdığım kâğıtlar, dergiler ve gazeteleri poşetlere koyup randevuya gittim. Boşver gelmiş, kaldırım taşına oturmuş elinde bir çubuk daireler çizip duruyor, beni görünce her zaman ki çevik haliyle fırladı yerinden.

“Abla gelmezsin dedim ama yine de bekliyordum.”

“Buradayım işte, gel şu banka oturalım.” Silkeledi üstünü başını çekingen bir halde oturdu. “Evet, anlat bakalım, seni dinliyorum.”

“Şey, yani be be bebebenn... Abla ya kimse benimle konuşmaz ki sen niye konuşuyon?”

“İnsan insanla konuşabilir, bir derdi sorunu varsa anlatabilir, dinleyebilir, tanışıp arkadaş olabilir... Söyle bakalım kaç yaşındasın neden okula gitmiyorsun?”

“Yaşım, bilmem dokuz, on, on bir.

“Kimliğinde yazar”

“Kimliğim yok ki”.

“Annen baban neredeler?”

Ve başı öne eğildi, bankın kenarlarını tırnaklarıyla yontmaya başladı cırt cırt. “Malatya, Diyarbakır adını bilmediğim çok yerden sonra kaçtım.”

“Neee, nasıl kaçtın?”

“Bir adam vardı adı Ferhat, bazıları Satılmış diyordu, beni ve beş tane kardeş vardı bir tanesi kız bizi araba camı sildiriyor, mendil sattırıyordu. Sonra paralarımızı bizden alıyordu.”

Tahmin etmişim. Yüreğimdeki tarifsiz sızıyı ve gözyaşlarımı ona gösteremezdim, yutkundum; “Dünya böyle bir yer işte.” diyebildim. Peki, sonra ne oldu.

“Paramızı alıyor, biraz peynir ekmek, bazen simit alıyor, biz o karanlık soğuk yerde yiyorduk. Akşam olunca yerdeki ottan kilimlerin üzerinde üzerimize battaniye örtüyor uyuyorduk. Hepimizi dövüyordu, para getirmezseniz buraya gelmeyin, yemek vermem diyordu... Bir gün ben hiç para getirmediğim, korktum oraya gidemedim yol kenarında bir duvarın arkasında saklanırken beni buldu, o karanlık soğuk yere götürdü.”

“Ev mi orası?”

“Yoo, eski tamirhane gibi küf kokan bir yer.” Yüzündeki ifade öfkeli ve sert bir hal almıştı.

“İşte orada beni evire çevire dövdü, elinden kurtulmak için ben de onun kolunu ısırardım, en büyüğümüz olan Samet abi de onun üstüne çullanıp sırtına vuruyordu. Nasıl oldu anlamadım ama hızla oradan kaçtım en son duyduğum ayyyayy ve fren sesi idi... Uyandığımda hastanede olduğumu anladım hemşire abla “Memur bey çocuk uyandı” deyince polis amca geldi hemen arkasında Ferhat’ı gördüm çok korktum üzerimdeki beyaz örtünün altına saklanmak istedim ama kollarımı

hareket ettiremedim. Ferhat üzülmüş gibi “Ah bu çocuklar, niye korktun da kaçtın oğlum, kırdıysan kırdın altı üstü camdan sürahi, kızdım tabi ki, birde kulağını çekerdim o kadar. Yokkk bunlara ne yapsan yaranamıyorsun. Babası öldü, annesi ortada bıraktı gitti. Sahiplendim, üç yıldır bakıyorum. Her şeye alınıyorlar. Kırdığı sürahiye kızacağım diye evden kaçarken yola fırladı oğlum ne yapıyorsun demeye kalmadı ki arabanın çarpmasıyla çalılıkların arasına fırladı. Neyse ki çarpan insan evladıymış bırakıp kaçmadı da hastaneye yetiştirdi” dedi.

Polis amca Ferhat’ı dışarı çıkardı bana sordu “Amcanın anlattıkları doğru mu? Neden kaçtın, seni döver mi, bana öyle gelmedi, sen kendinde değilken çok üzüldü, altı üstü bir sürahi deyip durdu hııı, öyle mi oldu”?

“Şeyyy beke be ben çok hatırlamıyorum, dı dı dı çok üşüyorum, kollarım sırtım ağrıyor, uyumak istiyorum” deyince “Tamam tamam anlaşıldı sen en iyisi dinlen, Ferhat beyyy çocuk uyumak istiyor, dinlensin, artık amcanı üzme olur mu hadi geçmiş olsun” dedi ve Ferhat’la birlikte çıktılar.

“Nasıl yani neden doğruları söylemedin, offfff ya neden anlatmadın, seni ve diğer çocukları çalıştırdığını söyleseydin belki de o çocuklar da sen de kurtulurdunuz”.

“Şey daha önceleri yoldan geçen araba camlarını silerken yollarda duran polis amcanın birine söylemek istedim ama beni dinlemedi bile, “Hadi hadi hep aynı hikâye kendine acındırmaya çalışma.” deyip beni azarladı, ondan söylemedim.

“Off canım ya, sen de o dinlemedi diye hepsi de aynı olacak değil, keşke söyleseydin”.

“Dur ki anlatayım. Ferhat’la polis amca hastaneden çıkarken pencerenin yanında olan yatağımdan doğruldum camdan dışarı baktım, ikisi konuşuyordu Ferhat elini kolunu sallayarak bir şeyler anlatıyordu sonra cebinden sigara çıkardı ağzına götürdü, polis amca Ferhat’ın sırtını sıvazladı ve cebinden çıkardığı çakmakla onun sigarasını yaktı. Birlikte oradan ayrıldılar. Beş gün geçti Ferhat bir daha gelmedi. Hemşire abla doktora soruyordu “Bu çocuğun dün taburcu olması gerekiyordu, amcası gelmedi ne yapalım doktor bey?” “Bugün de gelmezse yarın arayın gelip alsın” dedi. Cumartesi günüydü doktor ve hemşire odadan çıkınca hemen kalktım sandalyenin üzerinde duran dizleri yırtılmış, toprağa bulanmış pantolonumu ve gri kazağımı giydim, kimseye görünmeden çıktım. Dışarısı her zamankinden daha aydınlıktı, Hastanenin bahçesi yemyeşildi, ne çok ağaç vardı, kuşlar öyle güzel ötüyordu ki içim açılmıştı. Yola çıkmam lazım dedim, yol beni nereye götürse razıyım, buradan daha kötü olmaz ya... Ara sokaklardan geçip arabaların çok olduğu büyük yola çıktım, her geçen arabaya el sallıyordum. Birkaç araba durdu şehrin içine gidiyorlarmış binmedim. İki kamyoncu da beni almak istemedi. Hava kararmaya başlamıştı, acıktım, yoruldum neyse ki hastanenin odasında komodinin üstünde duran dolu su şişesini ve açılmamış püsküütü almışım, Kaldırımın kenarındaki çalılığın arkasına oturup püsküütleri yedim. Epey sonra kaldırımın kenarında büyükçe bir kamyon durdu. Şoför aşağı indi, tekerleklerine baktı, söylene söylene telefonunu aldı ve birilerini arıyordu. Anlaşılan beni kimse arabasına almayacak dedim ve görünmeden çalılığın arkasından çıkıp kamyonum kenarındaki demirlere tutunarak üzerindeki kalın örtünün ucunu kaldırıp içine atladım... Ohhh artık Ferhat olmayacak... Domates kokularını içime çeke çeke uyumuşum... Sabah olmuş fakat ortalık tam aydınlanmamıştı, şoförün sesiyle uyandım telefonda “Şimdi İzmir’e girdim malı nereye getireceğim, hale gireyim mi yoksa direk Kemalpaşa’ya mı? Tamam, olur olur.” Yine şoföre görünmeden çarçabuk kamyonundan indim... Burası İzmir’miş...

Kendimi gözyaşlarımı silerken buldum, o kadar da direnmişim ağlamamak için Boşver’e göstermemeye çalıştım, saatime baktım ooo zaman nasıl geçmiş.

“Abla ya vallahi bir şey deyim mi bunları sana niye anlattım ben de bilmiyorum ama çok utanıyom, kendime söz vermişim kimseyle hiçbir şey konuşmayacaktım, sözümü bozdum ya, off

ya belki bir gün buradan da giderim o zaman sen de unutursun anlattıklarımı, bari adımı da söyleyim...”

“Sakın sakın haa! İşte o zaman unutturum, ben de söylemeyeceğim. Hem sen dedin ya utanıyordum diye, sen niye utanasın ki çocuk; Senin o koca yürekli küçücük cüsseni içine sığdıramayan dünya utansın, koca koca adamların bile kaldıramayacağı ağırlık altında devleştiğini gördüm ya, o koca adamlar utansın... Seni küçücük boyunla, incecik bedeninin yarısına kadar çöp konteynirinin içine girdiren düzen utansın, BOŞVER...”

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

1 MAYIS İÇİN

YAZAN: Yaşar Nezihe BÜKÜLMEZ

1 Mayıs İçin

Ey işçi...

Bugün hür yaşamak hakkı seninken

Patronlar o hakkı senin almışlar elinden.

Sa'yınla edersin de “tufeyli”leri zengin Kalbinde niçin yok ona karşı yine bir kin?

Rahat yaşıyor, işçi onun emrine münkâd;

Lakin seni fakr etmede günden güne berbâd.

Zenginlere pay verme, yazıktır emeğinden.

Azm et de esaret bağı kopsun bileğinden.

Sen boynunu kaldır ki onun boynu bükülsün.

Bir parça da evlatlarının çehresi gülsün.

Ey işçi...

Mayıs birde bu birleşme gününde

Bişüphe bugün kalmadı bir mani önünde...

Baştanbaşa işte koca dünya hareketsiz;

Yıllarca bu birlikte devam eyleyiniz siz.

Patron da fakir işçilerin kadrini bilsin Ta'zim ile, hürmetle sana başlar eğilsin.

Dün sen çalışırken bu cihan böyle değildi.

Bak fabrikalar uykuya dalmış gibi şimdi.

Herkes yaya kaldı, ne tren var, ne tramvay Sen bunları hep kendin için şan-ü şeref say.

Birgün bırakınca işi halk şaşkına döndü

Ses kalmadı, her velvele bir mum gibi söndü.

Sayende saadetlere mazhar beşeriyet;

Sen olmasan etmezdi teali medeniyet

Boynundan esaret bağını parçala, kes, at!

Kuvvettedir hak, hakkını haksızlara anlat.

UMUT ŞARKILARI

GÜLMEMİZ GEREK

<https://www.youtube.com/watch?v=1gxS7bbCbuM&t=13s>

SÖZ: Hamza DEKELİ

BESTE: Burhan BAYAR

SÖYLEYEN: Eda DOĞANAY

Ne yapalım demekle olmuyor dostum, olmuyor dostum

Artık çaresini bulmamız gerek

Artık çaresini bulmamız gerek

Bizi bize düşman eden öfkeyi, eden öfkeyi

İçimizden çıkarıp atmamız gerek

İçimizden çıkarıp atmamız gerek

Duygumuz aynıdır inan ki dostum, inan ki dostum

Katıla katıla gülmemiz gerek, gülmemiz gerek,

Katıla katıla gülmemiz gerek,
Bitsin artık yasımız bitsin acımız
Bambaşka yarınlar kurmamız gerek
Bambaşka yarınlar kurmamız gerek

Bize bizden başkası dost olmaz dostum, dost olmaz dostum
Var olan gerçeği görmemiz gerek
Var olan gerçeği görmemiz gerek
Sebep ne kavgaya kinimiz kime, kinimiz kime
Kanayan yarayı sarmamız gerek
Kanayan yarayı sarmamız gerek

Duygumuz aynıdır inan ki dostum, inan ki dostum
Katıla katıla gülmemiz gerek gülmemiz gerek
Katıla katıla gülmemiz gerek
Bitsin artık yasımız bitsin acımız
Bambaşka yarınlar kurmamız gerek, kurmamız gerek
Bambaşka yarınlar kurmamız gerek
Katıla katıla gülmemiz gerek